

د افغانستان قانون اساسی

اساسی قانون افغانستان

د افغانستان اساسی قانون کمیسیون

۱۲ عقرب / ۱۳۸۲ هـ ش

د ۱۳۸۲ هـ ل د لړم ۱۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست		فهرست	
تعداد ماده	عنوان	دانشور شماره	عنوان
	مقدمه		سریزه
(ماده ۲۱)	فصل اول : دولت	(مادې ۲۱)	لومړۍ فصل : دولت
(ماده ۳۸)	فصل دوم : حقوق اساسی و وجایب اتباع	(مادې ۳۸)	دویم فصل : د اتباعو اساسی حقوق او وجایب
(ماده ۱۱)	فصل سوم : رئیس جمهور	(مادې ۱۱)	دریم فصل : جمهور رئیس
(ماده ۱۰)	فصل چهارم : حکومت	(مادې ۱۰)	څلورم فصل : حکومت
(ماده ۲۹)	فصل پنجم : شورای ملی	(مادې ۲۹)	پنځم فصل : ملی شوری
(ماده ۶)	فصل ششم : لویه جرگه	(مادې ۶)	شپږم فصل : لویه جرگه
(ماده ۲۰)	فصل هفتم : قضاء	(مادې ۲۰)	اووم فصل : قضاء
(ماده ۷)	فصل هشتم : اداره	(مادې ۷)	اتم فصل : اداره
(ماده ۶)	فصل نهم : اضطرار	(مادې ۶)	نهم فصل : اضطرار
(ماده ۲)	فصل دهم : تعدیل	(مادې ۲)	لسم فصل : تعدیل
(ماده ۵)	فصل یازدهم : احکام متفرقه	(مادې ۵)	یوولسم فصل : متفرقه حکمونه
(ماده ۴)	فصل دوازدهم : احکام انتقالی	(مادې ۴)	دولسم فصل : انتقالی حکمونه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

سریزه

مور د افغانستان خلکو:

- پر لوی خدای ﷻ په ټینگ ایمان، دده د ذات پر مشیت په توکل او د اسلام پر سپېڅلي دین پر اعتقاد؛
- د ملگرو ملتو د منشور په رعایت او دبشر د حقوقو نړېوالې اعلامیې ته په درناوي؛
- د تېرو بې عدالتيو او ناخوالو په درک او زموږ پر هېواد راغلیو بې شمېره مصیبتونو ته په پاملرنه؛
- د افغانستان د ملت سربښندنو، تاریخي مبارزو، جهاد او په حق مقاومت دستایلو او دافغانستان د آزادۍ د لارې د شهیدانو لوړ مقام ته په ارزښت ورکولو؛
- په دې درک سره چې واحد او یو موټی افغانستان ددې خاورې په ټولو قومونو او خلکو اړه لري؛
- د ملي وحدت د ټینګښت او د هېواد د استقلال، ملي حاکمیت او زمکنۍ بشپړتیا د ساتنې په منظور؛
- د خلکو پر اراده او د موکراسۍ ولاړ نظام د تاسیس لپاره؛
- له ظلم، استبداد، تبعیض او تاوتریخوالي پاکې؛ پر قانونیت، اجتماعي عدالت، د انساني حقوقو او کرامت پر خوندي تابه ولاړې مدني ټولني د جوړولو او دخلکو د اساسي حقوقو او آزادیو د تامین په منظور؛
- د هېواد د سیاسي، اجتماعي، اقتصادي او دفاعي بنسټونو د پیاوړي کولو لپاره؛
- ددې خاورې ټولو اوسېدونکیو ته د یو هوسا ژوندانه او سالم چاپیریال د تامین په منظور او لنډه دا چې په نړیواله ټولنه کې د افغانستان لپاره د وړ ځای د ټاکنې په منظور مو د هیواد له تاریخي، فرهنگي او ټولنیزو واقعیتونو او د زمان له غوښتنو سره سم د خپلو ټاکنیو استازیو له لارې د ۱۳۸۲ هـ ش کال له ( ) مېاشتې د ( ) نېټې په لویه جرگه کې دا اساسي قانون د کابل په ښار کې تصویب کړ.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مقدمه

ما مردم افغانستان:

- با ایمان راسخ به ذات پاک خداوند ﷻ و توکل بر مشیت ذات او و اعتقاد به دین مقدس اسلام.
  - با رعایت منشور ملل متحد و احترام به اعلامیه جهانی حقوق بشر.
  - بادرک بی عدالتيها و نابسامانيهای گذشته و مصایب بی شماری که بر کشور ما وارد آمده است.
  - با تقدیر از فداکاریها، مبارزات تاریخي، جهاد و مقاومت برحق ملت و ارج گذاری به مقام والای شهدای راه آزادی افغانستان.
  - بادرک این که افغانستان واحد و یکپارچه به همه اقوام و مردم این سرزمین تعلق دارد.
  - به منظور تحکیم وحدت ملی و حراست از استقلال حاکمیت ملی و تمامیت ارضی کشور.
  - به منظور تأسیس نظام متکی بر اراده مردم و دموکراسی.
  - به منظور ایجاد جامعه مدنی عاری از ظلم، استبداد، تبعیض و خشونت و مبتنی بر قانونمندی، عدالت اجتماعي، حفظ کرامت و حقوق انسانی و تأمین آزادی ها و حقوق اساسی مردم.
  - به منظور تقویت بنیادهای سیاسی، اجتماعي، اقتصادی و دفاعی کشور.
  - به منظور تأمین زندگی مرفه و محیط زیست سالم برای همه ساکنان این سرزمین.
  - و بالاخره به منظور تثبیت جایگاه شایسته افغانستان در خانواده بین المللی.
- این قانون اساسی را مطابق با واقعیت های تاریخي فرهنگی و اجتماعي کشور و مقتضیات عصر، از طریق نمایندگان منتخب خود در لویه جرگه مؤرخ / / ۱۳۸۲ در شهر کابل تصویب نمودیم.

لومړۍ فصل

دولت

لومړۍ ماده

افغانستان، خپلواک، واحد، اونه بېلېدونکې اسلامي جمهوري دولت دی.

دویمه ماده

د افغانستان دین، د اسلام سپېڅلی دین دی. د نورو ادیانو پیروان د خپلو دیني مراسمو په ترسره کولو کې، د قانون د حکمونو په حدودو کې آزاد دي.

درېمه ماده

په افغانستان کې هېڅ قانون نشي نافذیدلی چې د اسلام د سپېڅلي دین او په دې اساسي قانون کې د راغلو ارزښتونو، مخالف وي.

څلورمه ماده

په افغانستان کې ملي حاکمیت په ملت پورې اړه لري چې یې په مستقیم ډول خپله یایې د خپلو استازو له لارې عملي کوي.

د افغانستان ملت له هغو ټولو افرادو څخه چې د افغانستان تابعیت ولري، عبارت دی

د افغان کلمه د افغانستان د ملت پر هر فرد اطلاق کېږي.

د ملت هېچ یو فرد له افغاني تابعیت څخه نه محرومېږي.

په تابعیت او پناه ورکولو پورې اړوندې چارې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

فصل اول

دولت

ماده اول

افغانستان، دولت جمهوري اسلامي، مستقل، واحد و غیر قابل تجزیه می باشد.

ماده دوم

د دین افغانستان، دین مقدس اسلام است. پیروان سایر ادیان در اجرای مراسم دینی شان در حدود احکام قانون آزاد می باشند.

ماده سوم

در افغانستان هیچ قانون نمی تواند نافذ شود که مخالف دین مقدس اسلام و ارزشهای مندرج این قانون اساسی باشد.

ماده چهارم

حاکمیت ملی در افغانستان به ملت تعلق دارد که به طور مستقیم یا توسط نمایندگان خود، آنرا اعمال می کند.

ملت افغانستان عبارت است از تمام افرادی که تابعیت افغانستان را دارا باشند.

بر هر فرد از افراد ملت افغانستان کلمه افغان اطلاق می شود.

هیچ فرد از افراد ملت از تابعیت افغانی محروم نمی گردد.

امور مربوط به تابعیت و پناهندگی توسط قانون تنظیم می گردد.

پنځمه ماده

ددې اساسي قانون او نورو قوانينو د حكومونو تطبيق، له استقلال، ملي واكمنۍ او ځمكنۍ بشپړتيا څخه دفاع د هېواد د امنيت او د دفاعي قابليت تاْمين، د دولت له اساسي وظيفو څخه دي.

ماده پنجم

تطبيق احكام اين قانون اساسي وسائر قوانين، دفاع از استقلال، حاكميت ملي، تماميت ارضي و تاْمين امنيت و قابليت دفاعي كشور از وظيفات اساسي دولت مي باشد.

شپږمه ماده

دولت د ټولنيز عدالت، د انساني كرامت په ساتلو، د بشري حقوقو په ملاتړ، د اولسواكۍ په تحقق، د ملي وحدت په تاْمين، د ټولو قومونو او قبايلو ترمنځ په برابري او د هېواد په ټولو برخو كې د متوازي پراختيا پر بنسټ د يوې هوسا، او پرمختللي ټولني په جوړولو مكلف دي.

ماده ششم

دولت مكلف به ايجاد يك جامعه مرفه و مترقي بر اساس عدالت اجتماعي، حفظ كرامت انساني، حمايت حقوق بشر، تحقق دموكراسي، تاْمين وحدت ملي برابري بين همه اقوام و قبايل و انكشاف متوازن در همه مناطق كشور مي باشد.

اوومه ماده

دولت د ملگرو ملتو د منشور، د بين الدول د معاهدو د نړېوالو ميثاقونو چې افغانستان دهغو سره تړاو لري، او د بشري حقوقو د نړېوالي اعلاميې رعايت كوي. دولت د هر راز تروريستي اعمالو، دمخدره موادو د كرلو او قاچاق مخنيوي كوي.

ماده هفتم

دولت منشور ملل متحد، معاهدات بين الدول، ميثاق هاي بين المللي كه افغانستان به ان الحاق نموده و اعلاميه جهاني حقوق بشر را رعايت مي كند. دولت از هر نوع اعمال تروريستي، زرع و قاچاق مواد مخدر جلو گيري مي كند.

اتمه ماده

دولت د هېواد خارجي سياست دخپلواكۍ، ملي گټو ځمكنۍ بشپړتيا په ساتلو، مداخله نه كولو، بڼه گاونډيتوب، دوه اړخيز درناوي او د حقوقو د برابري پر بنسټ تنظيموي.

ماده هشتم

دولت سياست خارجي كشور را بر مبنای حفظ استقلال، منافع ملي، تماميت ارضي، عدم مداخله، حسن همجوارۍ، احترام متقابل و تساوي حقوق تنظيم مي نمايد.

نهمه ماده

كانونه، او نورې ترځمكې لاندې زيرمي د دولت ملكيت دي. د دولت د ملكيتونوساتنه او اداره او له طبيعي زيرمو او نورو

ماده نهم

معادن، وسائر منابع زير زميني ملك دولت مي باشد. حفاظت و اداره املاك دولت و طرز استفاده درست

از منابع طبیعی وسایر املاک عامه توسط قانون تنظیم می‌گردد.

ماده دهم

دولت، سرمایه‌گذارها و تشبثات خصوصی را مبتنی بر نظام اقتصاد بازار، مطابق به احکام قانون، تشویق و حمایت می‌کند و مصونیت آن را تضمین می‌نماید.

ماده یازدهم

امور مربوط به تجارت داخلی و خارجی مطابق به ایجابات اقتصادی کشور و مصالح مردم توسط قانون تنظیم می‌گردد.

ماده دوازدهم

د افغانستان بانک، بانک مرکزی و مستقل می‌باشد. نشر پول، طرح و تطبیق سیاست پولی کشور مطابق به احکام قانون از صلاحیت بانک مرکزی می‌باشد. تشکیل و طرز فعالیت این بانک توسط قانون تنظیم می‌شود.

ماده سیزدهم

دولت برای انکشاف صنایع، رشد تولیدات و ارتقای سطح زندگی مردم و حمایت از فعالیتهای پیشه‌وران پروگرامهای مؤثر وضع و تطبیق می‌کند.

ماده چهاردهم

دولت برای انکشاف زراعت و مالداری، بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی و معیشتی دهقانان و مالداران و اسکان و بهبود زندگی کویچان بر حدود

عامه ملکیتونو څخه د سمي استفادي ډول د قانون له ليارې تنظيموي.

لسمه ماده

دولت، خصوصي بانکي اجروي او خصوصي تشبثات د بازار د اقتصاد د نظام پر بنسټ د قانون له حکمونو سره سم، هڅوي، ملاتړ يې کوي او مصونيت يې تضميني.

يوولسمه ماده

په کورني او بهرني سوداگري پورې تړلي چارې د هېواد له اقتصادي غوښتنو او د خلکو له گټو سره سمې د قانون له ليارې تنظيموي.

دوولسمه ماده

د افغانستان بانک، د دولت مرکزي بانک او مستقل دی. د پيسو نشرول، د هېواد د پولې سياست طرح او تطبيق، د قانون له حکمونو سره سم د مرکزي بانک صلاحيت دي. د دې بانک تشکيل او دکار ډول د قانون له ليارې تنظيموي.

ديارلسمه ماده

دولت د صنايعو د پراختيا، د توليد د ودې او دخلکو د ژوند د سطحې د لوړتيا او د کسبگرو د کار د ملاتړ لپاره اغيزمن پروگرامونه وضع او تطبيقي.

څوارلسمه ماده

دولت د کرنې او مالداری د پراختيا، دیرگزانو او مالدارانو د اقتصادي، تولیدیو او د ژوند د شرایطو د بڼه کولو او د کوچیانو د میشتولو او د دوی د ژوند د سمون

لپاره د دولت د مالي توان په حدودوکې اغېزمن پروگرامونه وضع او تطبیقوي.

د دولت مستحقو اتباعو ته د استوګنځای د برابرولو په منظور او د عامه ملکیتونو د وېش لپاره د قانون له حکمونو سره سم او د مالي امکاناتو په حدودو کې لازم تدبیره نیسي.

پنځلسمه ماده

لرغونی آثار د دولت ملکیت دی.

د دولت مکلف دی چې د لرغونو آثارو د ساتنې او د ژوند د چاپیریال د ښه والي لپاره لازم تدبیره ونیسي.

ماده پانزدهم

آثار باستانی ملک دولت می باشد.

د دولت مکلف است در مورد حفظ آثار باستانی و بهبود محیط زیست تدابیر لازم اتخاذ نماید.

شپاړسمه ماده

د پښتو، دري، اوزبکي، ترکمني، بلوخي، پشه يي، نورستاني او په هېواد کې د نورو مروجو ژبو له جملې څخه پښتو او دري د دولت رسمي ژبي دي.

دولت د افغانستان د ټولو ژبو د پیاوړتیا او پراختیا لپاره اغېزمن پروگرامونه وضع او تطبیقوي.

د مطبوعاتو او راډیو تلویزیون خپروني د هېواد په ټولو مروجو ژبو، آزادې دي.

ماده شانزدهم

از جمله زبانهای پښتو، دري، ازبکي، ترکمني، بلوچي، پشه يي، نورستاني و سایر زبانهای رایج در کشور، پښتو و دري زبانهای رسمی دولت می باشند.

دولت برای تقویت و انکشاف همه زبانهای افغانستان پروگرامهای مؤثر وضع و تطبیق می کند.

نشر مطبوعات و رسانه های گروهی به تمام زبانهای رایج در کشور آزاد می باشد.

اوه لسمه ماده

دولت په بېلابېلو سطحو کې د معارف د لوړولو او د ديني زده کړو د پرمختيا او دجوماتونو، مدرسو او ديني مرکزونو د وضعې د ښه والي او تنظيم لپاره لازم تدبیره نیسي.

ماده هفدهم

دولت برای ارتقای معارف در همه سطوح و انکشاف تعلیمات دینی و به منظور تنظیم و بهبود وضع مساجد مدارس و مراکز دینی، تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

اتلسمه ماده

د هېواد د کليزې مبدأ د پیغمبر اکرم ﷺ پر هجرت ولاړ دی.

ماده هجدهم

مبدأ تقویمی کشور بر هجرت پیغمبر اکرم ﷺ استوار است.

مبنای کار ادارات دولتی هجری شمسی می باشد.
جمعه روز تعطیل عمومی است. سایر رخصتی ها توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده نوزدهم

بیرق افغانستان مرکب است از سه قطعه با رنگهای سیاه، سرخ و سبز که به صورت عمودی به اندازه های مساوی از چپ به راست در کنار هم واقع شده و عرض هر رنگ معادل نصف طول آن است و در وسط آن نشان ملی افغانستان قرار دارد.

نشان ملی افغانستان عبارت از محراب و منبر به رنگ سفید می باشد که در دو گوشه آن دو بیرق و در وسط آن در قسمت فوقانی، کلمه مبارک "لا اله الا الله محمد رسول الله" و الله اکبر و اشعه خورشید در حال طلوع و در قسمت تحتانی آن تاریخ ۱۲۹۸ هجری شمسی و کلمه "افغانستان"، جا داشته و از دو طرف به خوشه های گندم احاطه شده است.
طرز استفاده از بیرق و نشان ملی توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده بیستم

سرود ملی افغانستان به زبان پشتو می باشد.

ماده بیست و یکم

پایتخت افغانستان شهر کابل می باشد.

د دولتی ادارو د کار بنسټ هجري لمريز کال دی.
جمعه د عمومي رخصتي ورځ ده، نورې رخصتي د قانون په واسطه تنظيمېږي.

نولسمه ماده

د افغانستان بیرغ له دريو، تور، سور او زرغون رنگ لرونکو ټوټو څخه جوړ دی، درې واړه ټوټې په مساوي ډول له کښې نه بڼې لور ته په عمودي توګه سره پرتې او د هر رنگ سور د هغه د اوږدو نيملي دي چې په منځ کې يې د افغانستان ملي نښان ځای پرځای شوی دی.

د افغانستان د دولت ملي نښان له سپين رنگي محراب او منبر څخه جوړ دی، چې په دوو څنډو کې يې دوه بيرغونه او په منځ کې يې په بړنۍ برخه کې د "لااله الا الله محمد رسول الله" مبارکه کلمه او الله اکبر او د راڅنګو کې لمر وړانګې او په لاندنۍ برخه کې يې د ۱۲۹۸ هـ ل تاريخ او د "افغانستان" کلمه، راغلي چې له دوو خواوو څخه د غمڼو وړې پورې راګرځول شوي دي.
له بیرغ او ملي نښان څخه د استفادې څرګندوالی د قانون له ليارې تنظيمېږي.

شللمه ماده

د افغانستان ملي سرود په پښتو ژبه دی.

پرويشتمه ماده

د افغانستان پایتخت د کابل ښار دی.

دويم فصل

د اتباعو اساسي حقوق او وځايې

دوه وپشتمه ماده

د افغانستان د اتباعو ترمنځ هر راز تبعيض او امتياز منع دی. د افغانستان اتباع د قانون په وړاندې مساوي حقوق او وځايې لري.

در وپشتمه ماده

ژوند د خدای ﷻ لورپينه او د انسان طبيعي حق دی، هېڅوک له قانوني مجوزه پرته له دې حقه بې برخې کېدای نشي.

څلېرېشتمه ماده

آزادي د انسان طبيعي حق دی، دا حق د نورو له آزادي او له عامه مصالحو پرته، چې د قانون له ليارې تنظيمېږي، حدود نه لري. د انسان آزادي او کرامت له تېري خوندي دي. دولت د انسان د آزادي او کرامت په درناوي اوساتنه مکلف دی.

پنځه وپشتمه ماده

د ذمې برائت اصلي حالت دی. متهم ترڅو چې د باصلاحينه محکمې په قطعي حکم محکوم عليه ونه گرځي، بې گناه گنل کېږي.

شپږ وپشتمه ماده

جرم، يو شخصي عمل دی. د متهم تعقيب، نيول، توقيفول او پرېغه باندې د جزا تطبيق بل هېچا ته سرايت نه کوي.

فصل دوم

حقوق اساسي و وځايې اتباع

ماده بيست و دويم

هر نوع تبعيض و امتياز بين اتباع افغانستان ممنوع است. اتباع افغانستان در برابر قانون دارای حقوق و وځايې مساوي می باشند.

ماده بيست و سوم

زندگی موهبت الهی و حق طبیعی انسان است. هیچ شخص بدون مجوز قانونی از این حق محروم نمی گردد.

ماده بيست و چهارم

آزادی حق طبیعی انسان است. این حق جز آزادی دیگران و مصالح عامه که توسط قانون تنظیم می گردد، حدودی ندارد. آزادی و کرامت انسان از تعرض مصون است. دولت به احترام و حمايت آزادی و کرامت انسان مکلف می باشد.

ماده بيست و پنجم

برائت ذمه حالت اصلی است. متهم تا وقتی که به حکم قطعی محکمه با صلاحیت محکوم عليه قرار نگیرد، بې گناه شناخته می شود.

ماده بيست و ششم

جرم یک عمل شخصی است. تعقيب، گرفتاری یا توقيف متهم و تطبيق جزا بر او به شخص دیگر سرايت نمی کند.

ماده بیست و هفتم

هیچ عملی جرم شمرده نمی شود مگر به حکم قانونی که قبل از ارتکاب آن نافذ گردیده باشد.

هیچ شخص را نمی توان تعقیب، گرفتار و یا توقیف نمود مگر بر طبق احکام قانون.

هیچ شخص را نمی توان مجازات نمود مگر بر طبق حکم محکمه با صلاحیت و مطابق به احکام قانونی که قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد.

ماده بیست و هشتم

هیچ یک از اتباع افغانستان به علت اتهام به جرم، به دولت خارجی سپرده نمی شود مگر بر اساس معامله بالمثل و پیمان های بین الدول که افغانستان به آن پیوسته باشد.

هیچ افغان به سلب تابعیت و یا تبعید در داخل یا خارج افغانستان محکوم نمی شود.

ماده بیست و نهم

تعذیب انسان ممنوع است.

هیچ شخص نمی تواند حتی به مقصد کشف حقایق از شخص دیگری، اگرچه تحت تعقیب، گرفتاری یا توقیف و یا محکوم به جزا باشد، به تعذیب او اقدام کند یا امر بدهد.

تعیین جزایی که مخالف کرامت انسانی باشد ممنوع است.

ماده سی ام

اظهار، اقرار و شهادتی که از متهم یا شخص دیگری به وسیله اکر اه به دست آورده شود، اعتبار ندارد.

اوه و بیستمه ماده

هیچ بر عمل جرم نه گیل کبری خو دهغه قانون له مخي چي د جرم تر ارتکاب دمخه نافذ شوی وي.

هېڅوک د قانون له حکمونو پرته تعقیبېدای، نیول کېدای توقیفېدای نه شي.

هېچانه سزا نشي ورکول کېدای مگر د با صلاحیته محکمې په حکم او د دهغه قانون له احکامو سره سم چي د اتهام ور عمل تر ارتکابه مخکي نافذ شوی وي.

اټه و بیستمه ماده

د افغانستان هېڅ یو تبعه په جرم باندي د متهم کېدو له امله، بهرني دولت ته نه سپارل کېږي، مگر د ورته معاملي او د هغو نړیوالو تړونونو له مخي چي افغانستان ورسره تړاو لري.

هیڅ افغان د تابعیت په سلېدو او په افغانستان کي دننه یا بهر په شړل کېدو نه محکومېږي.

نهمه و بیستمه ماده

د انسان تعذیب منع دي.

هېڅوک نه شي کولای چي له بل شخص څخه حتی د حقایقو د ترلاسه کولو لپاره که څه هم تر تعقیب، نیوني یا توقیف لاندې وي او یا په جزا محکوم وي، د هغه د تعذیب لپاره اقدام وکړي یا يې د تعذیب امر ورکړي.

د داسي جزا ټاکل چي د انساني کرامت مخالفه وي، منع دي.

دېر شمه ماده

دهغه څرگندونې، اقرار یا شهادت چي له متهم یا بل شخص څخه په زور ترلاسه شي، اعتبار نه لري.

اقرار به جرم عبارت است از: اعتراف متهم با رضایت کامل و در حالت صحت عقل در حضور محکمه با صلاحیت.

په جرم اقرار، د متهم هغه اعتراف ته وايي چې په بشپړه خوښه او د عقلی روغتیا په حالت کې یې د باصلاحیته محکمې په وړاندې کړی وي.

ماده سی ویکم

هر شخص می تواند برای دفع اتهام به مجرد گرفتاری و یا اثبات حق خود وکیل مدافع تعیین کند.

یودېرشمه ماده
هر څوک کولای شي چې له نیول کېدو سره سم له ځانه د اتهام دلرې کولو او یا د حق د ثابتولو لپاره مدافع وکیل وټاکي.

متهم حق دارد بمجرد گرفتاری از اتهام منسوب اطلاع یابد و در داخل میعاد که قانون تعیین می کند در محکمه احضار گردد.

متهم له نیولو سره سم حق لري چې له منسوب اتهامه ځان خبر کړي او د هغې مودې دننه چې قانون ټاکلي محکمې ته حاضر کړی شي.

دولت درقضایای جنایی برای متهم بی بضاعت وکیل مدافع تعیین می نماید.

دولت په جنایي پېښو کې د بیوزلی متهم لپاره مدافع وکیل ټاکي.

وظایف وصلاحیت های وکلای مدافع توسط قانون تنظیم می گردد.

د مدافع وکیلانو دندې او واکونه د قانون په واسطه تنظیمېږي.

ماده سی و دوم

مدیون بودن شخص موجب سلب یا محدود شدن آزادی مدیون نمی شود.

دودېرشمه ماده
پور د پوروړي د آزادی د سلبېدو یا محدودیدو سبب نشي کېدلای.

طرز و وسایل تحصیل دین توسط قانون تنظیم می گردد.

د پور د بیرته اخیستلو لارې چارې او وسایل د قانون په وسیله تنظیمېږي.

ماده سی و سوم

اتباع افغانستان حق انتخاب کردن و انتخاب شدن را دارا می باشند.

دري دېرشمه ماده
د افغانستان اتباع د انتخابولو او د انتخابېدو حق لري.

شرایط و طرز استفاده از این حق توسط قانون تنظیم می گردد.

له دې حق څخه د گټې اخیستو شرایط او لارې د قانون په وسیله تنظیمېږي.

ماده سی و چهارم

آزادی بیان از تعرض مصون است.

څلور دېرشمه ماده
د بیان آزادي له تېرې څخه خوندي ده.

هر افغان حق لري چې خپل فکر د وينا، ليکنې، انځور او يا په نورو وسيلو له لارې په دې اساسي قانون کې د راغلو حکمونو په رعايت، څرگند کړي.

هر افغان حق لري د قانون له حکمونو سره سم مطالب، بې له دې چې هغه مخکې له مخکې دولتي مقامونو ته وښي، خپاره او نشر کړي.

د مطبوعو، راډيو تلویزیون، مطبوعاتو او نورو ډله ییزو رسنیو پورې مربوط حکمونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

هر افغان حق لري چې خپل فکر د وينا، ليکنې، انځور او يا په نورو وسيلو له لارې په دې اساسي قانون کې د راغلو حکمونو په رعايت، څرگند کړي.

هر افغان حق لري د قانون له حکمونو سره سم مطالب، بې له دې چې هغه مخکې له مخکې دولتي مقامونو ته وښي، خپاره او نشر کړي.

د مطبوعو، راډيو تلویزیون، مطبوعاتو او نورو ډله ییزو رسنیو پورې مربوط حکمونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

ماده سی وینج

اتباع افغانستان حق دارند به منظور تأمین مقاصد مادی ویا معنوی مطابق به احکام قانون، جمعیتها تأسیس نمایند.

اتباع افغانستان حق دارند مطابق به احکام قانون احزاب سیاسی تشکیل دهند، مشروط بر اینکه:

۱. مرامنامه و اساسنامه حزب، مناقض احکام دین مقدس اسلام و نصوص و ارزشهای مندرج این قانون اساسی نباشد.

۲. تشکیلات و منابع مالی حزب علنی باشد.

۳. اهداف و تشکیلات نظامی و شبه نظامی نداشته باشد.

۴. وابسته به حزب سیاسی و یا دیگر منابع خارجی نباشد.

تأسیس و فعالیت حزب بر مبنای قومیت، سمت، زبان و مذهب جواز ندارد.

جمعیت و حزبی که مطابق به احکام قانون تشکیل می شود، بدون موجبات قانونی و حکم محکمه با صلاحیت منحل نمی شود.

پنځه دېرشمه ماده

د افغانستان اتباع حق لري چې د خپلو مادي او يا معنوي غوښتنو د تأمین لپاره، د قانون له حکمونو سره سم ټولني جوړې کړي.

د افغانستان اتباع حق لري د قانون له حکمونو سره سم، سياسي گوندونه جوړ کړي، په دې شرط چې:

۱. د گوند تگلاره او کړنلاره د اسلام د سپېڅلي دين د احکامو او په دې اساسي قانون کې د راغلو نصوصو او ارزښتونو مخالف نه وي.

۲. د گوند تشکيلات او مالي سرچينې څرگندې وي.

۳. نظامي او شبه نظامي تشکيلات او هدفونه ونه لري.

۴. له بهرنيو سياسي گوندونو يا نورو بهرنيو منابعو سره تړلی نه وي.

د قوم، سيمې، ژبې او مذهب پر بنسټ د گوند جوړول او فعاليت کول، جواز نه لري.

هغه جمعيت او گوند چې د قانون له حکمونو سره سم جوړېږي د قانوني موجباتو او باصلاحيتې محکمې له حکمه پرته نه منحل کېږي.

شپږ دېرشمه ماده

د افغانستان اتباع حق لري چې د خپلو روا او سوله ييزو غوښتنو د تامين لپاره، له قانون سره سم، بې له وسلې غونډې او مظاهرې وکړي.

ماده سي و ششم

اتباع افغانستان حق دارندبرای تامين مقاصد جايز و صلح آميز بدون حمل سلاح ، طبق قانون اجتماع و تظاهرات نمايند.

اووه دېرشمه ماده

د اشخاصو د مخابراتې او ليکونو آزادي او محرميت که په ليکلي ډول وي يا د تلفون او تلگراف يا نورو وسيلو له لارې، له تېري څخه خوندي دي. دولت د اشخاصو د مخابراتو او ليکونو د پلټنې حق نه لري مگر د قانون له حکمونو سره سم.

ماده سي و هفتم

آزادی و محرمیت مرا سلات و مخابرات اشخاص چه به صورت مکتوب باشد و چه به وسیله تلفون، تلگراف و وسایل دیگر، از تعرض مصون است. دولت حق تفتیش مراسلات و مخابرات اشخاص را ندارد مگر مطابق به احکام قانون.

اته دېرشمه ماده

د شخص استوگنځی له تېري څخه خوندي دی. هېڅوک د دولت په گډون نشي کولای د استوگن له اجازې يا د واکمنې محکمې له پرېکړې پرته او بې له هغو حالاتو او لارو چې په قانون کې ښودل شوي، د چاکور ته ورننوزي يا بې وپلټي. د څرگند جرم په مورد کې مسوول مامور کولای شي د محکمې له مخکينۍ اجازې پرته د شخص کورته ورننوزي يا هغه وپلټي. نوموړی مامور مکلف دی کور ته له ننوتو يا پلټنې وروسته ، په هغه موده کې چې قانون يې ټاکي د محکمې پرېکړه ترلاسه کړي.

ماده سي و هشتم

مسکن شخص از تعرض مصون است . هيچ شخص به شمول دولت نمی تواند بدون اجازه ساکن يا قرار محکمه با صلاحیت و به غير از حالات و طرز ی که در قانون تصریح شده به مسکن شخص داخل شود يا آن را تفتیش نماید. در مورد جرم مشهود، مأمور مسئول می تواند بدون اجازه قبلی محکمه به مسکن شخص داخل شود يا آن را تفتیش کند. مأمور مذکور مکلف است بعد از داخل شدن يا اجرای تفتیش، در خلال مدتی که قانون تعیین می کند قرار محکمه را حاصل نماید.

نهه دېرشمه ماده

هر افغان حق لري د هېواد هرکوت ته سفر وکړي او استوگن شي خو له هغو سيمو پرته چې قانون منع کړې وي. هر افغان حق لري د قانون له حکمونو سره سم له افغانستان څخه بهر سفر وکړي او بېرته راستون شي.

ماده سي و نهم

هر افغان حق دارد به هر نقطه کشور سفر نماید و مسکن اختیار کند مگر در مناطقی که قانون ممنوع قرار داده است . هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون به خارج افغانستان سفر نماید و به آن عودت کند.

دولت له هېواد څخه بهر د افغانستان د اتباعو د حقوقو، ساتنه کوي.

دولت له هېواد څخه بهر د افغانستان د اتباعو د حقوقو، ساتنه کوي.

ماده چهلم

ملکیت از تعرض مصون است. هیچ شخص ازکسب ملکیت و تصرف در آن منع نمی شود مگر در حدود قانون. ملکیت هیچ شخص بدون حکم قانون و فیصله محکمه با صلاحیت مصادره نمی شود. استملاک ملکیت شخص تنها به مقصد تأمین منافع عامه در بدل تعویض قبلی و عادلانه به موجب قانون مجاز می باشد. تفتیش و اعلان دارایی شخص تنها به حکم قانون صورت می گیرد.

خلو پښتمه ماده
ملکیت له تېري څخه خوندي دی. هېڅوک د ملکیت د ترلاسه کولو او په هغه کې له تصرف کولو څخه نه منع کېږي. مگر د قانون په حدودو کې. د هېچا ملکیت د قانون له حکم او د باصلاحیته محکمې له پرېکړې څخه پرته نه مصادره کېږي. د شخص د ملکیت استملاک یوازې د عامه گټو د تأمین په مقصد د مخکیني او عادلانه بدل په ورکولو، د قانون له مخې، مجاز دی. د شخص د شتمنی پلټنه او اعلان یوازې د قانون په حکم کېدای شي.

ماده چهلم ویکم

اشخاص خارجی در افغانستان حق ملکیت اموال عقاری را ندارند. اجاره عقار بمنظور سرمایه گذاری مطابق باحکام قانون مجاز می باشد. فروش عقار به نمایندگی های سیاسی دول خارجی و به موسسات بین المللی که افغانستان عضو آن باشد، مطابق به احکام قانون مجاز می باشد.

یو څلو پښتمه ماده
بهرني اشخاص په افغانستان کې د عقاري مالونو د ملکیت حق نه لري. د عقار اجاره د پانگې اچونې په منظور د قانون له حکمونو سره سم جواز لري. د بهرنیو ملکونو په سیاسي نمایندگيو باندې او په هغو بین المللی موسسو باندې چې افغانستان پکې غړیتوب لري د عقاری مالونو پلورل د قانون له حکمونو سره سم جواز لري.

ماده چهلم و دوم

هر افغان مکلف است مطابق به احکام قانون به دولت مالیه و محصول تأدیه کند. هیچ نوع مالیه و محصول بدون حکم قانون وضع نمی شود. اندازه مالیه و محصول و طرز تأدیه آن با رعایت

دوه څلو پښتمه ماده
هر افغان مکلف دی د قانون له حکمونو سره سم دولت ته مالیه او محصول ورکړي. هېڅ راز مالیه او محصول، د قانون له حکمه پرته نه وضع کېږي. د مالي او محصول اندازه او د ورکړې ډول یې د ټولنیز

عدالت په رعایت سره د قانون په وسیله ښوول کېږي. دا حکم د بهرنیو کسانو او موسسو په برخه کې هم تطبیقېږي. هر ډول تادیه شوې مالیه، محصول او عایدات، دولتي واحد حساب ته تحویلېږي.

عدالت اجتماعی توسط قانون تعیین می گردد. این حکم در مورد اشخاص و مؤسسات خارجی نیز تطبیق می شود. هر نوع مالیه، محصول و عواید تادیه شده به حساب واحد دولتی تحویل داده می شود.

دریځلو پښتمه ماده

زده کړه د افغانستان د ټولو اتباعو حق دی چې تر ثانوي دورې وړیا د دولت له خوا تامینېږي. دولت مکلف دی چې په ټول افغانستان کې د متوازن معارف د عامولو او د منځنیو اجباري زده کړو د تامین لپاره اغېزمن پروگرام وضع او تطبیق کړي او د مورنیو ژبو د تدریس لپاره په هغوسیمو کې چې پرې خبرې کېږي لاره هواره کړي.

ماده چهل وسوم

تعلیم حق تمام اتباع افغانستان است که الی درجه ثانوی به صورت رایگان از طرف دولت تأمین می گردد. دولت مکلف است به منظور تعمیم متوازن معارف در تمام افغانستان، تأمین تعلیمات متوسطه اجباری پروگرام مؤثر وضع و تطبیق نماید و زمینه تدریس زبانهای مادری را در مناطقی که به آنها تکلم می کنند فراهم کند.

څلور څلو پښتمه ماده

دولت مکلف دی د ښځو د زده کړو د توازن او پراختیا په منظور، دکوچیانو د زده کړو د ښه والي او په هېواد کې د بي سوادۍ د له منځه وړلو لپاره اغېزمن پروگرامونه وضع او تطبیق کړي.

ماده چهل وچهارم

دولت مکلف است به منظور ایجاد توازن و انکشاف تعلیم برای زنان، بهبود تعلیم کوچیان و امحای بی سوادۍ درکشور، پروگرامهای مؤثر وضع و تطبیق نماید.

پنځه څلو پښتمه ماده

دولت د اسلام د سپېڅلي دين د حکمونو پر بنسټ د ملي فرهنگ او له علمي اصولو سره سم، واحد تعليمی نصاب جوړ او تطبیقوي او د ښوونځيو د ديني مضمونونو نصاب په افغانستان کې د شتو اسلامي مذهبونو پر بنسټ تدوينوي.

ماده چهل وپنجم

دولت نصاب واحد تعليمی را برمبنای احکام دين مقدس اسلام و فرهنگ ملی و مطابق با اصول علمی وضع و تطبیق می کند و نصاب مضامين دينی مکاتب را بر مبنای مذاهب اسلامی موجود در افغانستان تدوين می نماید.

شپږ څلو پښتمه ماده

د لوړو، عمومي او اختصاصي زده کړو د موسسو جوړول

ماده چهل وششم

تأسيس و اداره مؤسسات تعليمات عالی، عمومی

او اداره کول، د دولت دنده ده.

د افغانستان اتباع کولای شي د دولت په اجازه د لوړو، عمومي، اختصاصي او دسواد د زده کړو د مؤسسو په جوړولو لاس پورې کړي.

دولت کولای شي بهرنيو کسانو ته هم د قانون له حکمونو سره سم د لوړو او عمومي زده کړو د مؤسسو دجوړولو اجازه ورکړي.

د لوړو زده کړو په دولتي مؤسسو کې دشاملېدو شرطونه او له هغو سره نورې مربوطې چارې، د قانون له ليارې تنظيمېږي.

اووه څلوېښتمه ماده

دولت د علم، فرهنگ، ادب او هنر د پرمختګ لپاره اغېزمن پروگرامونه جوړوي.

دولت د مؤلف، مخترع او کاشف حقوق تضمینوي او په ټولو برخو کې علمي څېړنې هڅوي او ملاتړ يې کوي او دهغو له نتيجو څخه اغېزمنه کټه اخيسته د قانون له حکمونو سره سم عاموي.

اته څلوېښتمه ماده

کار د هر افغان حق دی.

د کار د ساعتونو ټاکل، او با معاشه رخصتي، دکار اوکارګر حقوق او له هغو سره نورې مربوطې چارې د قانون په وسيله تنظيمېږي.

د قانون دحکمونو په حدودو کې د کار اوکسب انتخاب آزاد دی.

نهه څلوېښتمه ماده

د جبري کار تحمیل منع دی.

جبري کار دجګړې، آفتونو او نورو داسي حالاتو په وخت

واختصاصي وظيفه دولت است.

اتباع افغانستان می توانند به اجازه دولت به تأسيس مؤسسات تعليمات عالی، عمومی، اختصاصی وسواد آموزی اقدام نمایند.

دولت می تواند تأسيس مؤسسات تعليمات عالی عمومی و اختصاصی را به اشخاص خارجی نیز مطابق به احکام قانون اجازه دهد.

شرایط شمول در مؤسسات تعليمات عالی دولتی وسایر امور مربوط به آن توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده چهل و هفتم

دولت برای پیشرفت علم، فرهنگ، ادب و هنر پروگرامهای مؤثر وضع می کند.

دولت حقوق مؤلف، مخترع وکاشف را تضمین می نماید وتحقیقات علمی را در تمام عرصه ها تشویق وحمايت می کند واستفاده مؤثر از نتایج آن را مطابق به احکام قانون تعمیم می بخشد.

ماده چهل و هشتم

کار حق هر افغان است .

تعیین ساعات کار، رخصتی با مزد، حقوق کار وکارګر وسایر امور مربوط به آن توسط قانون تنظیم می گردد.

انتخاب شغل وحرفه، در حدود احکام قانون آزاد می باشد.

ماده چهل ونهم

تحمیل کار اجباری ممنوع است.

کار اجباری در حالت جنگ، آفات وسایر حالاتی که

حیات و آسایش عامه را تهدید کند از این امر مستثنی می باشد.

تحمل کار بر اطفال جواز ندارد.

ماده پنجاهم

دولت مکلف است به منظور ایجاد اداره سالم و تحقق اصلاحات در سیستم اداری کشور تدابیر لازم اتخاذ نماید.

اداره اجراءات خود را با بیطرفی کامل و مطابق به احکام قانون عملی می سازد.

اتباع افغانستان حق دسترسی به اطلاعات از ادارات دولتی را در حدود احکام قانون دارا می باشند. این حق جز صدمه به حقوق دیگران و امنیت عامه محدودی ندارد.

اتباع افغانستان بر اساس اهلیت و بدون هیچگونه تبعیض و به موجب احکام قانون به خدمت دولت پذیرفته می شوند.

ماده پنجاه و یکم

هر شخص که از اداره برون موجب متضرر شود مستحق جبران خساره می باشد و می تواند برای حصول آن در محکمه دعوا اقامه کند.

به استثنای حالاتی که در قانون تصریح گردیده است دولت نمی تواند برون حکم محکمه با صلاحیت به تحصیل حقوق خود اقدام کند.

ماده پنجاه و دوم

دولت وسایل و قایقه و علاج امراض و تسهیلات صحی را برای همه اتباع مطابق به احکام قانون تأمین می نماید.

کمی چچی د عامر خلکو ژوند او هوساینه تهدید کړي، له دې امر څخه مستثنی دی.
پر ماشومانو د کار تحمیل جواز نه لري.

پنځوسمه ماده

دولت مکلف دی چچی د بړي سالي ادارې او د هيواد په ادارې سيستم کې د سمون د رامېخ ته کېدو لپاره، لازم تدبیرونه ونيسي.

اداره خپل اجراءات په بشپړه بې طرفۍ او د قانون له حکمونو سره سم عملي کوي.

د افغانستان اتباع حق لري د قانون د حکمونو په حدودو کې د دولتي ادارو څخه اطلاعات ترلاسه کړي. دا حق د نورو حقوقو او عامه امنیت ته له زیان رسولو پرته، محدود نه لري.

د افغانستان اتباع د اهلیت له مخې او له هر ډول توپیر پرته د قانون له حکمونو سره سم د دولت په خدمت منل کوي.

یو پنځوسمه ماده

هر څوک چچی له ادارې څخه بې موجهه زیانمن شي د تړوان اخیستلو مستحق دی او کولای شي د تړوان د ترلاسه کولو لپاره په محکمه کې دعوا اقامه کړي.

له هغو حالاتو پرته چې قانون بندولی، دولت نشي کولای د باصلاحیته محکمې له حکمه پرته د خپلو حقوقو د تر لاسه کولو لپاره اقدام وکړي.

دو پنځوسمه ماده

دولت د افغانستان د ټولو اتباعو لپاره د ناروغیو د مخنیوي او د علاج وسیلې او روغتیايي اسانتیاوې، د قانون له حکمونو سره سم تامینوي.

دولت له قانون سره سم دخصوصي طبي خدمتونو او روغتيايي مرکزونو جوړول او پراختيا هڅوي او ملاتړ يې کوي. دولت د سالمې بدني روزنې د پياوړتيا او دملي او سيمه ييزو ورزشونو د پراختيا لپاره لازم تدبيرونه نيسي.

درېينخوسمه ماده

دولت د شهيدانو او مفقودينو د پاتې کسانو، له معلولينو او معيوبينو سره دمالي مرستو او روغتيايي خدمتونو د تنظيم لپاره د قانون له حکمونو سره سم لازم تدبيرونه نيسي. دولت د متقاعدينو حقوق تضمينوي او له زړو کسانو، بې سر پرسته ښځو او بې وسه يتيمانو سره د قانون له حکمونو سره سم لازمي مرستې کوي.

څلور پنخوسمه ماده

کورني د ټولني اساسي برخه جوړوي او د دولت تر ملاتړ لاندې ده. دولت د کورني او په ځانگړې توگه د مور او ماشوم د جسمي او روحي روغتيا د تايمين او د ماشومانو د روزنې او د اسلام د سپېڅلي دين له احکامو سره د مغايرو رسومو د له منځه وړو لپاره لازم تدبيرونه نيسي.

پنځه پنخوسمه ماده

له هېواد څخه دفاع د افغانستان د ټولو اتباعو وجيبه ده. د عسکري مکلفيت د دورې د تېرولو شرطونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

شپږ پنخوسمه ماده

د اساسي قانون د حکمونو پيروي، د قوانينو اطاعت او دعامة نظم او امنيت ساتل د افغانستان د ټولو خلکو وجيبه

دولت تاسيس و توسعه خدمات طبي و مراکز صحي خصوصي را طبق قانون تشويق و حمايت مي کند. دولت به منظور تقويت تربيت بدني سالم و انکشاف ورزشهاي ملي و محلي تدابير لازم اتخاذ مي نمايد.

ماده پنجاه و سوم

دولت به منظور تنظيم خدمات طبي و مساعدت مالي براي بازماندگان شهداء و مفقودين، معلولين و معيوبين مطابق به احکام قانون تدابير لازم اتخاذ مي نمايد.

دولت حقوق متقاعدين را تضمين نموده، براي کهن سالان، زنان بي سرپرست و ايتام بي بضاعت مطابق به احکام قانون کمک لازم به عمل مي آورد.

ماده پنجاه و چهارم

خانواده رکن اساسي جامعه را تشكيل مي دهد و مورد حمايت دولت قرار دارد.

دولت به منظور تايمين سلامت جسمي و روحي خانواده بالاخص طفل و مادر، تربيت اطفال و براي ازبين بردن رسوم مغايربا احکام دين مقدس اسلام تدابير لازم اتخاذ مي کند.

ماده پنجاه و پنجم

دفاع از وطن و جيبه تمام اتباع افغانستان است. شرايط اجرائي دوره مکلفيت عسکري توسط قانون تنظيم مي گردد.

ماده پنجاه و ششم

پيروي از احکام قانون اساسي، اطاعت از قوانين و رعایت نظم و امن عامه و جيبه تمام مردم افغانستان

است.

بی خبری از احکام قانون عذر دانسته نمی شود.

ماده پنجاه و هفتم

دولت حقوق و آزادی های اتباع خارجی را در افغانستان طبق قانون تضمین می کند. این اشخاص در حدود قواعد حقوق بین المللی به رعایت قوانین دولت افغانستان مکلف می باشند.

ماده پنجاه و هشتم

دولت به منظور نظارت بر رعایت حقوق بشر در افغانستان و حمایت از آن، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان را تأسیس می نماید.

هر شخص می تواند در صورت نقض حقوق اساسی خود، به این کمیسیون شکایت نماید.

کمیسیون می تواند موارد نقض حقوق اساسی افراد را به مراجع قانونی راجع سازد و در دفاع از حقوق آنها مساعدت نماید.

تشکیل و طرز فعالیت کمیسیون توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده پنجاه و نهم

هیچ شخص نمی تواند با سوء استفاده از حقوق و آزادیهای مندرج این قانون اساسی، بر ضد استقلال، تمامیت ارضی، حاکمیت و وحدت ملی عمل کند.

ده.

د قانون له حکمونو څخه یې خبرې عذر نه گڼل کېږي.

اوه پنځوسمه ماده

دولت په افغانستان کې د خارجي اتباعو حقوق او آزادي له قانون سره سم تضمینوي. دا کسان د بین المللي حقوقو د قواعدو په حدودو کې د افغانستان د دولت د قوانینو په رعایت مکلف دي.

اټه پنځوسمه ماده

دولت په افغانستان کې د بشر د حقوقو د رعایت د خارجي او ملاتړ لپاره، د افغانستان د بشر د حقوقو خپلواک کمیسیون جوړوي.

هر څوک کولای شي د خپلو اساسي حقوقو د نقض صورت کې دې کمیسیون ته شکایت وکړي.

کمیسیون کولای شي د افرادو د اساسي حقوقو د نقض موارد قانوني مریطو څانگو ته راجع کړي او د هغوی له حقوقو څخه په دفاع کې مرسته وکړي.

د کمیسیون جوړښت او د کار ډول یې د قانون له لپارې تنظیمېږي.

نهه پنځوسمه ماده

هیڅوک نشي کولای په دې اساسي قانون کې له راغلو آزادیو او حقوقو څخه په ناوړه استفاده د هېواد د خپلواکي، ځمکې، بشپړتیا، ملي واکمنۍ او ملي وحدت پر ضد عمل وکړي.

دریم فصل

جمهور رئیس

شپتیمه ماده

جمهور رئیس د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت په سر کې خای لري چې خپل واکونه په اجرائیه، مقننه او قضائیه برخو کې ددې اساسي قانون له حکمونو سره سم عملي کوي.

جمهور رئیس دملت په وړاندې مسئول دی.

جمهور رئیس یو مرستیال لري.

جمهور رئیس د خپل مرستیال نوم د خان له کاندیدولو سره یوځای ملت ته اعلاموي.

د جمهور رئیس مرستیال د جمهور رئیس د غیاب، استعفاء او یا مړینې په حالاتو کې ددې اساسي قانون له مندرجو حکمونو سره سم کار کوي.

یوشپتیمه ماده

جمهور رئیس د رایې ورکونکو د آزادو، عمومي، پټو، او مستقیمو رایو ورکولو له لارې په سلو کې تر پنځوسو د زیاتو رایو په ترلاسه کولو انتخابېږي.

د جمهور رئیس وظیفه تر انتخاباتو وروسته د پنځم کال د غبرگولي په لومړۍ نیټه پای ته رسېږي.

دنوي جمهور رئیس انتخابېدل له دېرشو نه تر شپیتو ورځو دننه کې د جمهور رئیس د کار تر پای ته رسیدو دمخه سرته رسېږي.

که چېرې په لومړي پړاو کې له کاندیدانو څخه یو هم ونه کړای شي چې په سلو کې تر پنځوسو زیاتې رایې ترلاسه کړي، انتخابات د دوهم ځل لپاره د انتخاباتو د نتایجو د نیټې تر اعلان وروسته د دوو اوونيو په اوږدو کې ترسره کېږي. دا ځل یوازې هغه دوه تنه کاندیدان په انتخاباتو کې برخه

فصل سوم

رئیس جمهور

ماده شصتم

رئیس جمهور در رأس دولت جمهوری اسلامی افغانستان قرار داشته، صلاحیت های خود را در عرصه های اجرائیه، تقنینیه و قضائیه، مطابق به احکام این قانون اساسی اعمال می کند.

رئیس جمهور در برابر ملت مسئول می باشد.

رئیس جمهور دارای يك معاون می باشد.

رئیس جمهور نام معاون را همزمان با کاندید شدن خود به ملت اعلام میدارد.

معاون رئیس جمهور در حالت غیاب، استعفاء و یا وفات رئیس جمهور مطابق به احکام مندرج این قانون اساسی عمل می کند.

ماده شصت و یکم

رئیس جمهور با کسب اکثریت بیش از پنجاه فی صد آرای رأی دهندگان از طریق رأی گیری آزاد عمومی، سری و مستقیم انتخاب میگردد.

وظیفه رئیس جمهور در اول جوزای سال پنجم بعد از انتخابات پایان می یابد.

انتخابات به منظور تعیین رئیس جمهور جدید در خلال مدت سی الی شصت روز قبل از پایان کار رئیس جمهور برگزار میگردد.

هرگاه در دور اول هیچ یک از کاندیدان نتواند اکثریت بیش از پنجاه فی صد آرا را بدست آورد انتخابات برای دور دوم در ظرف دو هفته از تاریخ اعلام نتایج انتخابات برگزار می گردد و در این دور تنها دو نفر از کاندیدانی که بیشترین آرا را

اخلي چې په لومړي پړاو کې يې تر ټولو زياتې رایې ترلاسه کړې وي.

د انتخاباتو په دويم پړاو کې هغه څوک چې د رایو اکثریت ترلاسه کړي، جمهور رئیس گڼل کېږي.

که چېرې د جمهوري ریاست یو کانديد د رای گيرۍ د لومړي يا دويم پړاو يا هم د انتخاباتو دنتايجو له اعلان څخه پخوا مړ شي، نوي انتخابات د قانون له حکمونو سره سم ترسره کېږي.

د جمهوري ریاست لپاره انتخابات، د انتخاباتو د څارنې د خپلواک کمېسيون ترڅارنې لاندې ترسره کېږي. دا کمېسيون په هېواد کې پر هر راز انتخاباتو او ټولپوښتنې د څارنې لپاره د قانون له حکمونو سره سم، جوړېږي.

دوه شپېتمه ماده

څوک چې جمهوري ریاست ته کانديدېږي، باید دلاندنيو شرطونو لرونکي وي:

۱. د افغانستان تبعه، مسلمان، له افغان مور او پلار څخه زېږېدلي وي او د بل هېواد تابعیت ونه لري.

۲. د کانديدېدو په ورځ يې عمر ترڅلوېښتو کلونو لږ نه وي.

۳. دمحمکې له خوا په بشري ضد جرمونو، دجنایت په ارتکاب او يا له مدني حقوقو څخه په محرومۍ محکوم شوی نه وي.

هیڅ شخص نشي کولای له دوو دورو زیات د جمهور رئیس په حیث وټاکل شي.

په دې ماده کې راغلی حکم د جمهور رئیس د مرستیال په برخه کې هم تطبیقېږي.

در دور اول بدست آورده اند، شرکت می نمایند.

در دور دوم انتخابات، شخصی که اکثریت آرا را کسب کند، رئیس جمهور شناخته می شود.

هرگاه یکی از کاندیدان ریاست جمهوری قبل از دور اول یا دوم رأی گیری ویا قبل از اعلام نتایج انتخابات وفات نماید، انتخابات مجدد مطابق به احکام قانون برگزار می گردد.

انتخابات ریاست جمهوری تحت نظارت کمیسیون مستقل نظارت بر انتخابات برگزار می شود. این کمیسیون برای نظارت بر هر نوع انتخابات ومراجعه به آرای عمومی مردم در کشور مطابق به احکام قانون تشکیل می گردد.

ماده شصت و دوم

شخصی که به ریاست جمهوری کانديد می شود، باید واجد شرایط ذیل باشد:

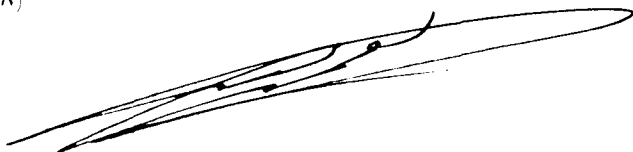
۱. تبعه افغانستان، مسلمان و متولد از والدین افغان بوده و تابعیت کشور دیگری را نداشته باشد.

۲. در روز کانديد شدن سن وی از چهل سال کمتر نباشد.

۳. از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری جنایت یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.

هیچ شخص نمی تواند بیش از دو دوره به حیث رئیس جمهور انتخاب گردد.

حکم مندرج این ماده در مورد معاون رئیس جمهور نیز تطبیق می گردد.

دري شپيتمه ماده

جمهور رئيس د کار تر پيل دمخه، د خانگري کړنلارې سره سم د قانون له ليارې تنظيمېري دا لاندې لوره يادوي:

بسم الله الرحمن الرحيم

"د لوی خدای ﷻ په نامه، لوره کوم چې د اسلام د سپېڅلي دين د حکمونو پيروي او ساتنه وکړم، د اساسي قانون او نورو قوانينو رعايت او د تطبيق څارنه وکړم، د افغانستان د خپلواکي، ملي واکمني، ځمکنۍ بشپړتيا ساتنه او دافغانستان د خلکو حقوق او گټې خوندي کړم او د لوی خدای ﷻ له دربار څخه د مرستې په غوښتلو او د ملت په ملاتړ د افغانستان د خلکو د پرمختگ او هوسايۍ په لاره کې خپلې هڅې تر سره کړم".

څلور شپيتمه ماده

جمهور رئيس لاندې واکونه او وظيفې لري:

۱. د اساسي قانون د اجرا څارل.
۲. د هېواد د سياست د اساسي کړنو ټاکل.
۳. د افغانستان د وسله والو ځواکونو ستر مشرتوب.
۴. د ملي شوري په تاييد د جگړې او متارکې اعلانول.
۵. د ځمکنۍ بشپړتيا او د خپلواکي دساتنې د دفاع په حالت کې د وړ تصميم نيول.
۶. د ملي شوري په تاييد له افغانستان څخه بهر ته د وسله والو ځواکونو د ټولگيو لېږل.
۷. ددې اساسي قانون په (نهه شپيتمه) ماده کې له راغلي حالت پرته، د لويې جرگې راغوښتل.
۸. د ملي شوري په تاييد د اضطراري حالت اعلان او دهغه پای ته رسول.
۹. د ملي شوري او لويې جرگې دغونډو پرانستل.
۱۰. د جمهوري رياست د مرستيال د استعفی منل.

ماده شصت و سوم

رئيس جمهور قبل از تصدی وظيفه، مطابق به طرز العمل خاص که توسط قانون تنظيم می گردد. حلف آتی را بجا می آورد:

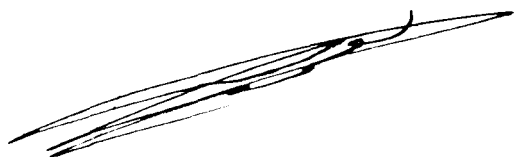
بسم الله الرحمن الرحيم

"بنام خداوند بزرگ ﷻ سوگند ياد می کنم که دين مقدس اسلام را اطاعت و از آن حمايت کنم. قانون اساسی وسایر قوانین را رعایت و از تطبيق آن مواظبت نمایم. از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی افغانستان حراست و حقوق و منافع مردم افغانستان را حفاظت کنم و با استعانت از بارگاه پروردگار متعال و پشتیانی ملت، مساعی خود را در راه سعادت و ترقی مردم افغانستان بکار برم".

ماده شصت و چهارم

رئيس جمهور دارای صلاحيتها و وظيفه ذيل می باشد:

۱. مراقبت از اجرای قانون اساسی.
۲. تعیین خطوط اساسی سیاست کشور.
۳. قیادت اعلاى قوای مسلح افغانستان.
۴. اعلان حرب و متارکه به تأیید شورای ملی.
۵. اتخاذ تصمیم لازم در حالت دفاع از تمامیت ارضی و حفظ استقلال.
۶. فرستادن قطعات قوای مسلح به خارج افغانستان به تأیید شورای ملی.
۷. دایر نمودن لویه جرگه به استثنای حالت مندرج ماده شصت و نهم این قانون اساسی.
۸. اعلان حالت اضطرار به تأیید شورای ملی و خاتمه دادن به آن.
۹. افتتاح اجلاس شورای ملی و لویه جرگه.
۱۰. قبول استعفاءی معاون ریاست جمهوری.

۱۱. تعیین وزرا و لوی خانونال به تأیید ولسی جرگه و عزل و قبول استعفاء آنها.
۱۲. تعیین رئیس و اعضای ستره محکمه به تأیید ولسی جرگه.
۱۳. تعیین ، تقاعد، قبول استعفاء و عزل قضات صاحب منصبان قوای مسلح، پولیس و امنیت ملی و مامورین عالی رتبه مطابق به احکام قانون.
۱۴. تعیین سران نمایندگی های سیاسی افغانستان نزد دول خارجی و مؤسسات بین المللی.
۱۵. قبول اعتماد نامه های نمایندگان سیاسی خارجی در افغانستان.
۱۶. توشیح قوانین و فرامین تقنینی.
۱۷. اعطای اعتبار نامه به غرض عقد معاهدات بین الدول و میثاقهای بین المللی مطابق به احکام قانون.
۱۸. تخفیف و عفو مجازات مطابق به احکام قانون.
۱۹. اعطای مدالها، نشانها و القاب افتخاری مطابق به احکام قانون.
۲۰. تعیین رئیس بانک مرکزی به تأیید ولسی جرگه.
۲۱. تأسیس کمیسیونها به منظور بهبود اداره کشور مطابق به احکام قانون.
۲۲. سایر صلاحیتها و وظایف مندرج این قانون اساسی.

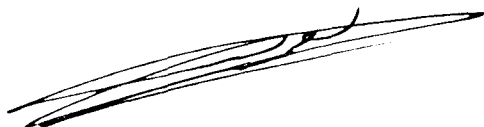
۱۱. د ولسی جرگې په تایید د وزیرانو او لوی خانونال ټاکل او د هغوی عزلول او د استعفی منل.
۱۲. د ملي شوری په تایید د سترې محکمې د رئیس او غړیو ټاکل.
۱۳. د قانون له حکمونوسره سم د قاضیانو، وسله والو خواکونو د منصبدارانو د پولیسو او د ملي امنیت او د لوړ رتبه مامورینو ټاکل، تقاعد ورکول، د استعفی منل او عزلول.
۱۴. په بهرنیو هېوادونو او نړېوالو موسسو کې د افغانستان د سیاسي نمایندگیو د مشرانو ټاکل.
۱۵. په افغانستان کې د بهرنیو سیاسي نمایندگانو د باورلیکونو منل.
۱۶. د قوانینو او تقنیني فرمانونو توشیح کول.
۱۷. د قانون له حکمونو سره سم د دولتونوترمنځ د معاهداتو اوبین المللی میثاقونو د تړون لپاره د باور لیکونو ورکول.
۱۸. د قانون له حکمونو سره سم د جزاگانو تخفیف او بخښل.
۱۹. د قانون له حکمونو سره سم د مدالونو، نشانونو او افتخاري لقبونو ورکول.
۲۰. د ولسی جرگې په تایید د مرکزي بانک د رئیس ټاکل.
۲۱. د هېواد د ادارې د سمون لپاره، د قانون له مخې، د کمېسیونونو جوړول.
۲۲. په دې اساسي قانون کې نور راغلي واکونه او دندې.

ماده شصت و پنجم

رئیس جمهور می تواند در موضوعات مهم ملی سیاسی، اجتماعی ویا اقتصادی به آرای عمومی

پنځه شپېتمه ماده

جمهور رئیس کولای شي په مهمو ملي، سياسي، ټولنيزو او يا اقتصادي چارو کې د افغانستان د خلکو ټولپوښتنې ته

مردم افغانستان مر اجمعہ نمایند.

مر اجمعہ به آرای عمومی نباید مناقض احکام این قانون اساسی و یا مستلزم تعدیل آن باشد.

ماده شصت و ششم

رئیس جمهور در اعمال صلاحیتهای مندرج این قانون اساسی، مصالح عالیای مردم افغانستان را رعایت می کند.

رئیس جمهور نمی تواند بدون حکم قانون ملکیتهای دولتی را بفروشد یا اهدا کند.

رئیس جمهور نمی تواند در زمان تصدی وظیفه، از مقام خود به ملحوظات آسانی، سستی، قومی، مذهبی و حزبی استفاده نماید.

ماده شصت و هفتم

در صورت استعفاء، عزل یا وفات رئیس جمهور و یا مریضی صعب العلاج که مانع اجراء وظیفه شود، معاون رئیس جمهور صلاحیتهای و وظائف رئیس جمهور را به عهده می گیرد.

رئیس جمهور استعفاء خود را شخصاً به شورای ملی اعلام می نماید.

تثبیت مریضی صعب العلاج توسط هیئت طبی یا صلاحیت که از طرف ستره محکمه تعیین می گردد صورت می گیرد.

درین حالات در خلال مدت سه ماه انتخابات به منظور تعیین رئیس جمهور جدید طبق ماده شصت و یکم این قانون اساسی برگزار می گردد.

معاون رئیس جمهور در زمان تصدی به حیث رئیس جمهور موقت امور ذیل را انجام داده نمی تواند:

مر اجمعہ و کړي.

ټولپوښتنه باید د دې اساسي قانون د حکمونو مخالف او د تعدیل مستلزم نه وي.

شپږ شپيته ماده

جمهور رئیس به دې اساسي قانون کي د راغلو واکونو د عملي کولو په برخه کي د افغانستان د خلکو لوړو مصالحونو په پام کي نیسي.

جمهور رئیس نشي کولای چي د قانون له حکمه پرته دولتي ملکیتونه او شتمنی وپلوري او یا یي وپخښي.

جمهور رئیس نشي کولای د خپل کار په دوران کي له خپل مقام څخه په ژبنیو، سیمه ییزو، قومي، مذهبي او کورنای ملحوظاتو ګټه واخلي.

اووه شپيته ماده

د جمهور رئیس د استعفی، عزل، مړیني او یا به صعب العلاج ناروغي، د اخته کېدلو په صورت کي چي د دندي د اجرا مخه نیسي، د جمهور رئیس مرستیال د جمهور رئیس واکونه او دندي په غاړه اخلي.

جمهور رئیس خپله استعفی په خپله ملي شوری ته اعلاموي.

د صعب العلاج ناروغي، تثبیت د هغه طبی هیئت له خوا کړي چي ستره محکمه یي ټاکی.

په داسي حالاتو کي د نوي جمهور رئیس د ټاکلو لپاره په درې مېاشتو کي دننه ددې اساسي قانون د پوښتني مادي له حکم سره سم انتخابات کړي.

د جمهور رئیس مرستیال د لنډ مهاله جمهور رئیس په توګه، د وظیفي د ترسره کولو په موده کي لاندني چاري نشي ترسره کولای:

۱. د اساسي قانون تعديل.

۲. د وزيرانو عزل.

۳. ټولپوښتنه.

د جمهور رئيس مرستيال د قانون له حکمونو سره سم کولای شي خان جمهوري رياست ته کانديد کړي.

د جمهور رئيس په غياب کې د مرستيال دندې د جمهور رئيس په واسطه ټاکل کېږي.

اته شپيتمه ماده

که چېرې د جمهور رئيس مرستيال استعفی وکړي او يا مرشي د هغه پرځای بل شخص د جمهور رئيس په وړاندیز او د ولسي جرگې په تاييد ټاکل کېږي.

د جمهور رئيس او د هغه د مرستيال د يوځايي مړينې په صورت کې په ترتيب سره د مشرانو جرگې رئيس د ولسي جرگې رئيس او د بهرنيو چارو وزير يو په بل پسې د دې اساسي قانون د (اوه شپيتمې) مادې له حکم سره سم د جمهور رئيس وظيفې په غاړه اخلي.

نه شپيتمه ماده

په بشري ضد جرمونو، ملي خيانت يا دجنابت په ارتکاب باندې د جمهور رئيس اتهام د ولسي جرگې د ټولو غړيو له دريو څخه د يوې برخې له خوا غوښتل کېدای شي. که چېرې داغوښتنه د ولسي جرگې د ټولو رايوله دريو څخه د دوو برخو د رايو له خوا تاييد شي، ولسي جرگه د يوې مېاشتي په دننه کې لويه جرگه دايروي.

که لويه جرگه منسوب شوی اتهام د ټولو غړيو له دريو څخه د دوو برخو د رايو په اکثريت تصويب کړي، جمهور رئيس له دندې څخه گوښه او موضوع خانگړې محکمې ته سپارل کېږي. خانگړې محکمه د ولسي جرگې له دريو غړيو، د سترې محکمې له دريو غړيو چې لويه جرگه يې

۱. تعديل قانون اساسی.

۲. عزل وزرا.

۳. مراجعه به آراء عامه.

معاون رئيس جمهور می تواند مطابق به احکام این قانون اساسی خود را بریاست جمهوری کانديد نماید.

در صورت غياب رئيس جمهور وظيف معاون توسط رئيس جمهور تعيين می گردد.

ماده شصت و هشتم

هرگاه معاون رئيس جمهور استعفاء و يا وفات نماید عوض وی شخص ديگري به پيشنهاد رئيس جمهور وتأييد ولسي جرگه تعيين می گردد.

در صورت وفات همزمان رئيس جمهور ومعاون وی بالترتيب رئيس مشرانو جرگه ، رئيس ولسي جرگه و وزير خارجه یکی بعد ديگري مطابق به حکم مندرج ماده (شصت و هفتم) این قانون اساسی وظيف رئيس جمهور را به عهده می گیرد.

ماده شصت ونهم

اتهام علیه رئيس جمهور به ارتکاب جرايم ضد بشري، خيانت ملی يا جنابت از طرف یک ثلث کل اعضاى ولسي جرگه تقاضا شده می تواند. در صورتیکه این تقاضا از طرف دو ثلث کل آرای ولسي جرگه تاييد گردد، ولسي جرگه در خلال مدت یک ماه لويه جرگه را دایر می نماید .

هر گاه لويه جرگه اتهام منسوب را به اکثريت دو ثلث آرای کل اعضا تصويب نماید، رئيس جمهور از وظيفه منفصل وموضوع به محکمه خاص محول می گردد. محکمه خاص متشکل ازسه نفر از اعضاى ولسي جرگه، سه نفر از اعضاى ستره

ټاكي او د مشرانو جرگې له رئيس څخه جوړېږي. دعوى د هغه شخص له خوا چې د لويه جرگې له خوا ټاكل كېږي اقامه كېږي. په دې حالت كې د دې اساسي قانون په (اوه شپږمه) ماده كې راغلي حكمونه تطبقېږي.

اويایمه ماده
د جمهور رئيس تنخوا او لگښتونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.
جمهور رئيس د خدمت د دورې تر سرته رسېدو وروسته، د عزل له حالته پرته د خپل ژوند تر پاتې مودې پورې د جمهوري رياست د دورې له مالي حقوقو څخه د قانون له حكمونو سره سم، كټه اخلي.

ماده هفتادم
معاش و مصارف رئيس جمهور توسط قانون تنظيم مي گردد.
رئيس جمهور بعد از ختم دوره خدمت باسنتهای حالت عزل برای بقیه مدت حیات از حقوق مالی دوره ریاست جمهوری مطابق به احکام قانون مستفید می شود.

فصل چهارم حکومت

ماده هفتادویکم
حکومت متشکل است از وزرا که تحت ریاست رئیس جمهور اجرای وظیفه می نماید.
وزرا توسط رئیس جمهور تعیین گردیده و جهت تأیید به شورای ملی معرفی می گردد.
تعداد وزرا و وظایف شان توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده هفتادودوم
شخصی که به حیث وزیر تعیین می شود باید واجد شرایط ذیل باشد:
۱. تبعه افغانستان باشد.
۲. دارای تحصیل، تجربه کاری و شهرت نیک باشد.

څلورم فصل حکومت

یو اویایمه ماده
حکومت له وزیرانو څخه جوړ دی چې د جمهور رئيس تر رياست لاندې کار کوي.
وزیران د جمهور رئيس له خوا ټاكل كېږي او د تايید لپاره ملي شوری ته ورپېژندل كېږي.
د وزیرانو شمېر او دندې د قانون له ليارې تنظيمېږي.

دو اویایمه ماده
څوک چې د وزیر په توگه ټاكل كېږي باید لاندینی شرطونه ولري:
۱. د افغانستان تبعه وي.
۲. تحصيل، کاري تجربه او ښه شهرت ولري.

۳. عمر يې تر پنځه دېرش کلونو لږ نه وي.

۴. د محکمې له خوا د بشری ضد جرمونو او جنایت په ارتکاب محکوم نه دي او یا له مدني حقوقو څخه به محروم شوی نه وي.

۳. سن وی از سی و پنج سال کمتر نباشد.

۴. از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.

دري اويايمه ماده

وزیران کېدای شي د ملي شوری له غړيو او يا له هغې د باندې وټاکل شي. کله چې د ملي شوری غړی د وزیر په توګه وټاکل شي، په شوری کې خپل غړیتوب له لاسه ورکوي. او د هغه پرځای بل شخص د قانون له حکم سره سم ټاکل کېږي.

ماده هفتادوسوم

وزرا می توانند از اعضای شوری ملی یا خارج از آن تعیین شوند. هرگاه عضو شورای ملی به حیث وزیر تعیین شود عضویت خود را در شوری از دست می دهد و در عوض وی شخص دیگری مطابق به حکم قانون تعیین میگردد.

څلور اويايمه ماده

وزیران د وظيفې له پيله مخکې د جمهور رئیس ، په وړاندې، لاندینی لورپه کوي:

بسم الله الرحمن الرحيم

"د لوی خدای ﷻ په نامه لورپه کوم چې د اسلام د سپېڅلي دین د حکمونو حمایت، د اساسي قانون او د افغانستان د نورو قوانینو رعایت، د اتباعو د حقوقو حفاظت، د افغانستان د خپلواکي، ځمکنۍ بشپړتیا او د خلکو د ملي وحدت ساتنه وکړم او په خپلو ټولو اعمالو کې خدای ﷻ حاضر وګڼم او خپلې راسپارل شوې وظيفې په رښتینولي سرته رسوم!"

ماده هفتادو چهارم

وزرا قبل از تصدی وظيفه حلف آتی را به حضور رئیس جمهور، بجامی آورند:

بسم الله الرحمن الرحيم

"بنام خداوند بزرگ ﷻ سوګند یاد می کنم که دین مقدس اسلام را حمایت ، قانون اساسی و سایر قوانین افغانستان را رعایت ، حقوق اتباع را حفاظت و از استقلال، تمامیت ارضی و وحدت ملی مردم افغانستان حراست کنم و در همه اعمال خود خداوند ﷻ را حاضر دانسته، وظيف محوله را صادقانه انجام دهم."

پنځه اويايمه ماده

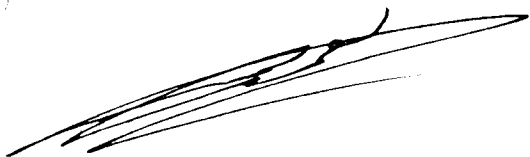
حکومت لاندینی وظيفې لري:

۱. ددې اساسي قانون، نورو قوانینو او د محکمو د قطعی پرېکړو عملي کول.
۲. د خپلواکي ساتل، له ځمکنۍ بشپړتیا څخه دفاع او

ماده هفتاد و پنجم

حکومت دارای وظيف ذیل می باشد :

۱. تعميل احکام این قانون اساسی ، سایر قوانین و فیصله های قطعی محاکم.
۲. حفظ استقلال، دفاع از تمامیت ارضی

وصیانت منافع و حیثیت افغانستان در جامعه
بین المللی .

۳. تأمین نظم و امن عامه و از بین بردن هر نوع
فساد اداری .

۴. ترتیب بودجه، تنظیم وضع مالی دولت
و حفاظت دارایی عامه .

۵. طرح و تطبیق پراگرامهای انکشافی اجتماعی
فرهنگی، اقتصادی و تکنالوژی .

۶. ارائه گزارش به شورای ملی در ختم سال
مالی در باره امور انجام شده و پروگرام های
عمده سال مالی جدید.

۷. انجام سایر وظایفی که به موجب این قانون
اساسی و قوانین دیگر از وظایف حکومت
دانسته شده است.

په نړيواله ټولنه کې د افغانستان د حيثيت او گټو
ساتل.

۳. د عامه نظم او امن ټينګول او د هر راز اداري فساد
له منځه وړل.

۴. د بودجې ترتيبول، د دولت د مالي وضعې تنظيمول
او د عامه شتمني ساتل.

۵. د ټولنيزو، فرهنگي، اقتصادي او تکنالوژۍ د پرمختيايي
پروگرامونه طرح او تطبيقول.

۶. ملي شوري ته د مالي کال په پای کې د سرته
رسيدلو چارو او د نوي مالي کال د مهمو پروگرامونو
په باب گزارش ورکول.

۷. د هغونرو وظيفو ترسره کول چې ددې اساسي
قانون او نورو قوانينو له مخې د حکومت له وظيفو
څخه کېدل شويدي.

ماده هفتاد و ششم

حکومت برای تطبیق خطوط اساسی سیاست کشور
و تنظیم وظایف خود مقررات وضع و تصویب می
کند. این مقررات باید مناقض نص یا روح هیچ
قانون نباشد.

ماده هفتاد و هفتم

وزرا وظایف خود را به حیث آمرین واحد های اداری
در داخل حدودی که این قانون اساسی و سایر قوانین
تعیین می کند، اجرا می نمایند.
وزرا از وظایف مشخصه خود نزد رئیس جمهور
و ولسی جرگه مسئولیت دارند.

ماده هفتاد و هشتم

هرگاه وزیر به ارتکاب جرایم ضد بشری، خیانت

شپږ اويايمه ماده

حکومت د هېواد د سياست د اساسي کړنو د تطبیق او
دخپلو وظيفو د تنظيمولو لپاره مقررات وضع او تصویبوي.
د امقررات باید د هېڅ قانون له متن یا روح سره مناقض نه
وي.

او ه اويايمه ماده

وزیران خپلې دندې د اداري واحدونو د آمرينو په توګه په
هغو حدودو کې چې دا اساسي قانون او نور قوانین یې
ټاکي، سرته رسوي.
وزیران دخپلو ټاکلو دندو څخه د جمهور رئیس او ولسی
جرګې په وړاندې مسوولیت لري.

اته اويايمه ماده

که چېرې وزیر په بشري ضد جرمونو، ملي خیانت او یا

دو اتيایمه ماده

ملي شوری له دوو مجلسونو ولسي جرگې او مشرانو جرگې څخه جوړه ده. هېڅوک نشي کولای په يوه وخت کې د دواړو مجلسونو غړی وي.

ماده هشتادودوم

شورای ملی متشکل از دو مجلس ولسی جرگه و مشرانو جرگه می باشد. هیچ شخص نمی تواند در يك وقت عضو هر دو مجلس باشد.

دري اتيایمه ماده

د ولسي جرگې غړي د خلکو د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو انتخاباتو له لارې انتخابېږي.

د ولسي جرگې د کار دوره د پنځم کال د چنگاښ په لومړي نېټه پای ته رسېږي. او نوې شوری په کار پيل کوي.

د ولسي جرگې د غړيو انتخابات له دېرشو ورځو څخه تر شپږو ورځو پورې د ولسي جرگې د دورې ترپای ته رسېدو څخه د مخه ترسره کېږي.

د ولسي جرگې د غړيو شمېر د هر حوزې د نفوسو د شمېر په تناسب د (۲۲۰) او (۲۵۰) کسانو ترمنځ دی. انتخاباتي حوزې، او ورسره نور مربوط مسایل د انتخاباتو په قانون کې ټاکل کېږي.

د انتخاباتو په قانون کې باید داسې تدبیره ونیول شي چې انتخاباتي نظام دافغانستان د ټولو خلکو لپاره عمومي او عادلانه استازیتوب تأمین کړي او له هر ولایت څخه لږ ترلږه يوه بنځینه وکیله په اولسي جرگه کې غړیتوب ترلاسه کړي.

ماده هشتادوسوم

اعضای ولسی جرگه توسط مردم از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب میگردند.

دوره کار ولسی جرگه به تاریخ اول سرطان سال پنجم، بعد از اعلان نتایج انتخابات به پایان می رسد و شورای جدید به کار آغاز می نماید.

انتخابات اعضای ولسی جرگه در خلال مدت سی الی شصت روز قبل از پایان دوره ولسی جرگه برگزار می گردد.

تعداد اعضای ولسی جرگه به تناسب نفوس هر حوزه بین (۲۲۰) الی (۲۵۰) نفر می باشد.

حوزه های انتخاباتی و سایر مسایل مربوط به آن در قانون انتخابات تعیین می گردد.

در قانون انتخابات باید تدابیری اتخاذ گردد که نظام انتخاباتی، نمایندگی عمومی و عادلانه را برای تمام مردم کشور تأمین نماید و از هر ولایت حداقل يك وکیل زن در ولسی جرگه عضویت یابد.

څلور اتيایمه ماده

د مشرانو جرگې غړي په لاندې ډول انتخاب او ټاکل کېږي:

۱. د هرې ولایتي جرگې له غړو څخه یو تن د

ماده هشتادو چهارم

اعضای مشرانو جرگه به ترتیب ذیل انتخاب و تعیین می شوند:

۱. از جمله اعضای شورای هر ولایت، یک نفر به

مربوطې جرگې په انتخاب، د څلورو کلونو لپاره.

۲. د هر ولایت د ولسوالیو د جرگو له غړو څخه یو تن، د مربوطو جرگو په انتخاب، د دريو کلونو لپاره.

۳. پاتې دریمه برخه غړي د هېواد له خبرو او تجربه لرونکو کسانو څخه د پنځو کلونو لپاره د جمهور رئیس له خوا ټاکل کېږي.

جمهور رئیس له دې اشخاصو څخه په سلو کې پنځوس بنځې ټاکي.

هغه شخص چې د مشرانو جرگې د غړي په توګه انتخابېږي په مربوطه جرگه کې خپل غړیتوب له لاسه ورکوي او دده پرځای د قانون له حکمونو سره سم بل شخص ټاکل کېږي.

پنځه اټایمه ماده

هغه څوک چې د ملي شوری غړیتوب ته کاندید یا ټاکل کېږي، د ټاکنو پر شرطونو سربېره، دا لاندې صفتونه هم باید ولري:

۱. د افغانستان تبعه وي یا لږ تر لږه د کاندیدېدو یا تعیین ترنېټې لس کاله پخوا یې د افغانستان د دولت تابعیت ترلاسه کړی وي.

۲. د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو، دجنایت په ارتکاب محکوم نه وي او یا له مدني حقوقو څخه محروم شوی نه وي.

۳. د ولسی جرگې غړیو د عمر پنځه ویش کاله د کاندیدو په ورځ او د مشرانو جرگې غړیو د عمر پنځه دېرش کاله د کاندیدو یا ټاکنې په ورځ بشپړ کړي وي.

انتخاب شوری مربوط برای مدت چهار سال.

۲. از جمله اعضای شوراهای ولسوالیهای هرولایت، یک نفر به انتخاب شوراهای مربوط برای مدت سه سال.

۳. یک ثلث باقی مانده از جمله شخصیت های خبر و با تجربه به تعیین رئیس جمهور برای مدت پنج سال.

رئیس جمهور تعداد پنجاه فیصد از این اشخاص را از بین زنان تعیین می نماید.

شخصی که به حیث عضو مشرانو جرگه انتخاب می شود، عضویت خود را در شورای مربوطه از دست داده و به عوض او شخص دیگری مطابق به احکام قانون تعیین می گردد.

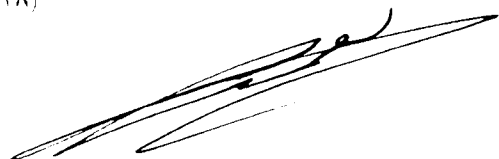
ماده هشتادوپنجم

شخصی که به عضویت شورای ملی کاندید یا تعیین می شود، باید علاوه بر تکمیل شرایط انتخاب کنندگان واجد اوصاف ذیل باشد:

۱. تبعه افغانستان بوده یا حداقل ده سال قبل از تاریخ کاندید شدن یا تعیین، تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشد.

۲. از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.

۳. اعضای ولسی جرگه سن بیست و پنج سالگی را در روز کاندید شدن و اعضای مشرانو جرگه سن سی و پنج سالگی را در روز کاندید شدن یا تعیین تکمیل کرده باشند.

شپږ اټيايمه ماده

د ملي شوری د غړو انتخاباتي وثيقي، د انتخاباتو د څارنې د خپلواک کمېسيون له خوا د قانون له حکمونو سره سم تر څېړنې لاندې نیول کېږي.

ماده هشتادوشم

وثايق انتخاباتي اعضاي شوراى ملي توسط کميسيون مستقل نظارت برانتخابات مطابق به احکام قانون تدقيق می گردد.

اوه اټيايمه ماده

د ملي شوری له دواړو جرگو څخه هره یوه د کار د دورې په پیل کې له خپلو غړيو څخه یو تن د یوې تقينې دورې لپاره د رئیس، دوه تنه د لومړي نایب او دویم نایب او دوه تنه د منشي او د منشي د نایب په توګه، د یو کال لپاره انتخابوي.

ماده هشتادو هفتم

هر يك از دو مجلس شورای ملی در آغاز دوره کار یک نفر از اعضای خود را برای يك دوره تقينيه به حیث رئیس و دوفنر را به حیث نایب اول و نایب دوم و دو نفر را به حیث منشي و نایب منشي برای مدت یکسال انتخاب می کند.

دا اشخاص د ولسي جرگې او مشرانو جرگې اداري هیئت جوړوي.

این اشخاص هیئت اداری ولسی جرگه و مشرانو جرگه را تشکیل می دهند.

د اداري هیئت وظیفې د هرې جرگې د داخلي وظایفو په اصولو کې ټاکلې کېږي.

وظایف هیئت اداری در اصول وظایف داخلي هر مجلس تعیین می شود.

اته اټيايمه ماده

د ملي شوری له دواړو جرگو څخه هره یوه د بحث وړ موضوعاتو د کتنې لپاره د داخلي وظایفو د اصولو له مخې کمېسيونونه جوړوي.

ماده هشتادوهشتم

هریک از دو مجلس شورای ملی برای مطالعه موضوعات مورد بحث، بر طبق اصول وظایف داخلي کميسيون ها تشکیل می دهد.

نهه اټيايمه ماده

ولسي جرگه واک لري دغړيو د دريمې برخې په وړانديز، دحکومت د اعمالو د څېړنې او کتنې لپاره، يو خانګړی کمېسيون وټاکي.

ماده هشتادو نهم

ولسي جرگه صلاحيت دارد به پيشهاد یک ثلث اعضا، جهت بررسی و مطالعه اعمال حکومت کميسيون خاص تعیین نماید.

ددې کمېسيون جوړښت او کړنلار د ولسي جرگې د داخلي وظایفو په اصولو کې تنظيمېږي.

ترکیب وطرز العمل این کميسيون در اصول وظایف داخلي ولسی جرگه تنظیم می گردد.

نوي يمه ماده

ملي شوری دا لاندې واکونه لري:

ماده نودم

شورای ملی دارای صلاحیتهای ذیل می باشد:

۱. تصویب، تعدیل یا لغو قوانین و یا فرامین تقنینی.	۱. د قوانینو او تقنیني فرمانونو تصویب، تعدیل یا لغو کول.
۲. تصویب پروگرامهای انکشافی اجتماعی فرهنگی، اقتصادی و تکنالوژی.	۲. د ټولنیزو، فرهنگي، اقتصادي او تکنالوژي پرمختیايي پروگرامونو تصویبول.
۳. تصویب بودجه دولتی و اجازه اخذ یا اعطای قرضه.	۳. د دولتي بودجې تصویبول او د پور اخیستو یا ورکولو اجازه.
۴. ایجاد واحد های اداری، تعدیل و یا الغای آن.	۴. د اداري واحدونو منځته راوړل، تعدیل او یا لغو کول.
۵. تصدیق معاهدات و میثاقهای بین المللی یا فسخ الحاق افغانستان به آن.	۵. د د ولتونو ترمنځ د معاهداتو او بین المللي میثاقونو تصدیق او یا له هغو څخه د افغانستان بېلول.
۶. سایر صلاحیتهای مندرج این قانون اساسی.	۶. په دې اساسی قانون کې نور مندرج واکونه.

ماده نودو یکم

ولسی جرگه دارای صلاحیت های اختصاصی ذیل می باشد:

۱. اتخاذ تصمیم در مورد استیضاح از هر يك از وزرا مطابق به حکم ماده نودودوم این قانون اساسی.
۲. اتخاذ تصمیم نهایی راجع به پروگرامهای انکشافی و بودجه دولتی در صورت اختلاف نظر بین ولسی جرگه و مشرانو جرگه.
۳. تأیید مقرریها مطابق باحکام این قانون اساسی.

ماده نود و دوم

ولسی جرگه به پیشنهاد یک دهم کل اعضا، می تواند از هر يك از وزرا استیضاح به عمل آورد. هرگاه توضیح ارائه شده قناعت بخش نباشد، ولسی جرگه موضوع رأی عدم اعتماد را بررسی می کند. رأی عدم اعتماد از وزیر باید صریح، مستقیم و بر

یو نوي یمه ماده

ولسی جرگه لاندې ځانګړي واکونه لري:

۱. له هر یوه وزیر څخه د استیضاح په برخه کې ددې اساسی قانون د دوه نوي یمې مادې د حکم سره سم تصمیم نیول.
۲. د پرمختیايي پروگرامونو او دولتي بودجې په هکله د ولسي جرگې او مشرانو جرگې ترمنځ د نظر د اختلاف په صورت کې نهایی تصمیم نیول.
۳. ددې اساسی قانون له حکمونو سره سم د مقرریو تاییدول.

دوه نوي یمه ماده

ولسی جرگه د خپلو غړو د لسمې برخې په وړاندیز کولای شي، له هر یوه وزیر څخه استیضاح وکړي. که وړاندې شوې توضیح دقناعت وړ نه وي، ولسی جرگه دعدم اعتماد د رای موضوع څېړي. له وزیر څخه د عدم اعتماد رایه باید صریحه، مستقیمه او پر

اساس دلايل موجه باشد. اين رأی باکثريت آراء کل
اعضای ولسی جرگه صادر می گردد.

ماده نودوسوم

هريک از کمیسیونهای هر دومجلس شورای ملی می
تواند از هريک از وزرا در موضوعات معين سؤال
نماید.

شخصی که از او سوال به عمل آمده ،می تواند
جواب شفاهی یا تحریری بدهد.

ماده نودوچهارم

قانون عبارت است از مصوبه هر دومجلس شورای
ملی که به توشیح رئیس جمهور رسیده باشد مگر
اینکه در این قانون اساسی طور دیگر تصریح گردیده
باشد.

در صورتیکه رئیس جمهور با مصوبه شورای ملی
موافقه نداشته باشد می تواند آنرا در ظرف پانزده
روز از تاریخ تقدیم با ذکر دلايل به ولسی جرگه
مسترد نماید. با سپری شدن این مدت ویا در
صورتی که ولسی جرگه آنرا مجدداً با دو ثلث آرای
کلّ اعضا تصویب نماید، مصوبه توشیح شده
محسوب و نافذ می گردد.

ماده نودوپنجم

پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت یا اعضای
شوری ودر ساحه تنظیم امور قضائی از طرف
ستزه محکمه توسط حکومت صورت گرفته می
تواند.

پیشنهاد طرح قانون در مورد بودجه و امور مالی
صرف از طرف حکومت صورت می گیرد.

پخو دلايلو ولاړه وي، دغه رایه د ولسی جرگې د ټولو
غړو د رایو په اکثریت صادرېږي.

درې نوي یمه ماده

د ملي شوری د دواړو جرگو هر یو کمیسیون کولای شي
له هر یوه وزیر څخه په ټاکلو موضوعاتو کې پوښتنې
وکړي.

هغه څوک چې پوښتنه ترې شوې کولای شي شفاهی یا
لیکلی ځواب ورکړي.

څلور نوي یمه ماده

قانون هغه مصوبه ده چې د ملي شوری د دواړو جرگو له
خوا تصویب او د جمهور رئیس له خوا توشیح شوې وي.
مگر دا چې په دې اساسی قانون کې بل ډول څرگنده
شوې وي.

که جمهور رئیس د ملي شوری له مصوبې سره موافقه ونه
لري کولای شي چې د وړاندې کېدو تر نېټې وروسته یې
په پنځلسو ورځو کې د دلايلو له بنوولو سره ملي شوری
ته مسترده کړي. ددې وخت په تېرېدو او یا دا چې اولسی
جرگه یو ځل بیا هغه د ټولو غړیو له دریو برخو څخه په
دوو برخو رایو تصویب کړي، مصوبه توشیح شوې گڼله
کېږي او نافذېږي.

پنځه نوي یمه ماده

د قانون د طرحې پیشنهاد د حکومت یا د جرگې د غړیو او
د قضایي چارو د تنظیم په برخه کې د سترې محکمې له
خوا د حکومت له لپارې وړاندې کېدای شي.

د بودجې او مالي چارو په برخه کې د قانون د طرحې
پیشنهاد یوازې د حکومت له خوا کېږي.

ماده نودو هشتم

هرگاه پیشنهاد طرح قانون حاوی تکلیف جدید یا تقیص در عایدات دولت باشد، به شرطی در فهرست کار داخل می شود که در متن پیشنهاد، مدرک جبران نیز پیش بینی شده باشد.

ماده نودو هفتم

پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت نخست به ولسی جرگه تقسیم می گردد.
ولسی جرگه پیشنهاد طرح قانون را به شمول بودجه و امور مالی و پیشنهاد اخذ ویا اعطای قرضه را بعد از بحث به صورت يك كل تصویب یا رد می کند.

ولسی جرگه نمی تواند طرح پیشنهاد شده را بیش از يك ماه به تأخیر اندازد.

ولسی جرگه طرح قانون پیشنهاد شده را بعد از تصویب به مشرانو جرگه می سپارد.

مشرانو جرگه در ظرف پانزده روز در مورد آن تصمیم اتخاذ می کند.

شورای ملی به اتخاذ تصمیم در مورد طرح قوانین معاهدات و پروگرامهای انکشافی دولت که به اساس پیشنهاد حکومت ایجاب رسیدگی عاجل را نماید اولویت میدهد.

هرگاه پیشنهاد طرح قانون از طرف ده نفر از اعضای یکی از دو مجلس صورت گیرد بعد از تأیید يك پنجم اعضای مجلسی که پیشنهاد به آن ارائه شده است در فهرست کار آن مجلس داخل می گردد.

ماده نودو هشتم

بودجه دولت و پروگرام انکشافی حکومت از طریق مشرانو جرگه توأم بانظریه مشورتی آن به ولسی جرگه تقسیم می شود.

شپړ نوي پښه ماده

که د قانون د طرحي پیشنهاد پر دولت د نوي تکلیف یا دعایاتو د لږولو په هکله وي، په دې شرط د کار په لست کې نیول کېږي چې د پیشنهاد په متن کې د جیره کولو مدرک هم ښوول شوی وي.

اوه نوي پښه ماده

د قانون د طرحي پیشنهاد د حکومت له خوا لومړی ولسي جرگي ته وړاندې کېږي.

ولسی جرگه د بودجې او مالي چارو په شمول د قانون د طرحي پیشنهاد، او د پور اخیستو او یا ورکولو پیشنهاد له بحث څخه وروسته د یو کل په توګه تصویب یا ردوي.

ولسی جرگه نشي کولای وړاندې شوي طرحه تر پوي میاشتي زیات وځنډوي.

ولسی جرگه د پیشنهاد شوي قانون طرح تر تصویب وروسته مشرانو جرگي ته سپاري.

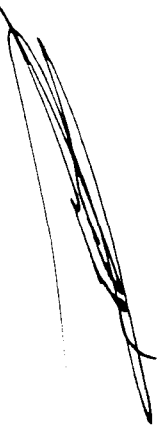
مشرانو جرگه د پېنځلس ورځو په اوږدو کې د هغه په هکله تصمیم نیسي.

ملی شوری د دولت د هغو قوانینو، معاهدو او پرمختیایي پروگرامونو په باره کې تصمیم نیولو ته لومړیتوب ورکوي کوم چې د حکومت د پیشنهاد په بنسټ د عاجل غور کولو ایجاب کوي.

که د قانون د طرحي پیشنهاد له دواړو جرگو څخه د لسو غړيو له خوا وشي، پیشنهاد د نوموړي جرگي د يو پنځمې غړيو تر تايید وروسته ددې جرگي دکار په لست کې نیول کېږي.

اته نوي پښه ماده

د دولت بودجه او د حکومت پرمختیایي پروگرام د مشرانو جرگي له خوا ددې جرگي د مشورتی نظریي سره یوځای ولسي جرگي ته سپارل کېږي.

تصمیم ولسی جرگه بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود. هر گاه نظر به عواملی تصویب بودجه قبل از آغاز سال مالی صورت نگیرد، تا تصویب بودجه جدید بودجه سال گذشته تطبیق می گردد.

حکومت در خلال ربع چهارم سال مالی، بودجه سال آینده را با حساب اجمالی بودجه سال جاری به شورای ملی تقدیم می نماید. حساب قطعی بودجه سال مالی قبل، در خلال مدت شش ماه سال آینده مطابق به احکام قانون به شورای ملی تقدیم می گردد.

ولسی جرگه نمی تواند تصویب بودجه را بیش از یکماه و اجازه اخذ و یا اعطای قرضه را که شامل بودجه نباشد، بیش از پانزده روز به تأخیر اندازد.

هرگاه ولسی جرگه درین مدت راجع به پیشنهاد اخذ و یا اعطای قرضه تصمیم اتخاذ نکند، پیشنهاد تصویب شده محسوب می گردد.

ماده نودونهم

در صورتی که در اجلاس شورای ملی، بودجه سالانه یا پروگرام انکشافی یا موضوع مربوط به امنیت عامه، تمامیت ارضی و استقلال کشور مطرح باشد مدت اجلاس شورای قبل از تصویب آن خاتمه یافته نمی تواند.

ماده صدم

هرگاه مصوبه یک مجلس از طرف مجلس دیگر رد شود برای حل اختلاف هیئت مختلط به تعداد مساوی از اعضای هر دو مجلس تشکیل می گردد.

د ولسی جرگه تصمیم د جمهور رئیس تر توشیح وروسته، مشرانو جرگه ته تر وړاندې کېدو پرته، نافذ گڼل کېږي. که چېرې د ځینو عواملو له مخې د مالي کال تر پیل مخکې بودجه تصویب نشي، د نوې بودجې تر تصویب پورې، د تېر کال بودجه تطبیقېږي.

حکومت د مالي کال د څلورمې ربعې په اوږدو کې د راتلونکي کال بودجه د روان کال د بودجې له اجمالي حساب سره ملي شوری ته وړاندې کوي. د تېر مالي کال د بودجې قطعي حساب د راتلونکي کال د شپږو مېاشتو په اوږدو کې د قانون له حکمونو سره سم ملي شوری ته وړاندې کېږي.

ولسی جرگه نشي کولای له بودجې تصویب د یوې مېاشتې څخه زیات او د پور د اخیستلو او ورکولو اجازه کوم چې په بودجې کې شامل نه وي، تر پنځلس ورځو زیات وځنډوي.

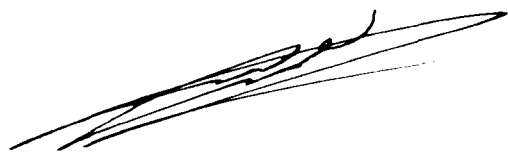
که چېرې ولسی جرگه په دغه موده کې د پور د اخیستو او ورکولو د پیشنهاد په هکله تصمیم ونه نیسي پیشنهاد تصویب شوی گڼل کېږي.

ننه نوي یمه ماده

که چېرې د ملي شوری په اجلاس کې کلنی بودجه یا پرمختیایي پروگرام یا د عامه امنیت، د هېواد د خپلواکي او ځمکنی بشپړتیا سره مربوطه موضوع تر خبرو لاندې وي، د شوری د اجلاس موده د هغه تر تصویب مخکې پای ته نشي رسېدلای.

سلمه ماده

که چېرې د یوې جرگې مصوبه د بلې جرگې له خوا رد شي، د اختلاف د له منځه وړلو لپاره د دواړو جرگو د غړو له خوا په برابر شمېر کې هیئت ټاکل کېږي.

فیصله هیئت بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود. در صورتیکه، هیئت مختلط نتواند اختلاف نظر را رفع کند، مصوبه رد شده به حساب می رود. هر گاه تصویب از طرف ولسی جرگه به عمل آمده باشد، ولسی جرگه می تواند در جلسه بعدی اثر را با اکثریت آرای اعضا تصویب کند. این تصویب بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

هرگاه اختلاف دو مجلس در مورد طرح قوانین مالی باشد، در صورتیکه هیئت مختلط به حل آن موفق نشود، ولسی جرگه می تواند طرح مذکور را با اکثریت آرای اعضا تصویب نماید. این طرح بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

ماده یکصد و یکم

هیچ عضو شورای ملی به علت رأی یا نظریه ای که در هنگام اجرای وظیفه ابراز می دارد، مورد تعقیب عدلی قرار نمی گیرد.

ماده یکصد و دو هم

هرگاه عضو شورای ملی به جرمی متهم شود، مأمور مسئول از موضوع به مجلسی که متهم عضو آن است، اطلاع می دهد. و متهم تحت تعقیب عدلی قرار گرفته می تواند.

در مورد جرم مشهود مأمور مسئول می تواند متهم را بدون اجازه مجلسی که او عضو آن می باشد تحت تعقیب عدلی قرار دهد و گرفتار نماید.

در هر دو حالت هرگاه تعقیب عدلی قانوناً توقیف را ایجاد کند، مأمور مسئول مکلف است موضوع را بلا فاصله به اطلاع مجلس مربوط برساند.

د هیئت پرلپاره د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذه کچل کېږي. که کله هیئت ونه کرای شي د نظر اختلاف له منځه یوسي، تصویب رد شوی کچل کېږي.

که چیرې تصویب د ولسي جرگې له خوا شوی وي، ولسي جرگه کولای شي په خپله وروستی غونډه کې دغه د خپلو غړو د رایو په اکثریت تصویب کړي. دا تصویب یې له دې چې مشرانو جرگې ته وړاندې شي، د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذ کچل کېږي.

که چیرې د دواړو جرگو ترمنځ اختلاف د مالی قوانینو د طرحې په باب وي او کله هیئت یې په حل بریالی نشي، ولسي جرگه کولای شي نوموړې طرح د غړیو د رایو په اکثریت تصویب کړي. دا طرح یې له دې چې مشرانو جرگې ته وړاندې شي د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذ کچل کېږي.

یو سلو یوومه ماده

د ملي شوری هېڅ غړی د هغې رايې یا نظريې له امله چې د وظیفې د اجرا په وخت کې یې خرگندوي، تر عدلي تعقیب لاندې نه نیول کېږي.

یو سلو دویمه ماده

که چیرې د ملي شوری کوم غړی په یوه جرم متهم شي، مسئول مأمور له موضوع څخه هغې جرگې ته چې متهم یې غړی دی، خبر ورکوي او متهم تر عدلي تعقیب لاندې راتلای شي.

د مشهود جرم په مورد کې، مسئول مأمور کولای شي متهم د هغې جرگې له اجازې پرته چې دی یې غړی دی تر عدلي تعقیب لاندې راولي او وي نیسي.

په دواړو حالاتو کې که چیرې عدلي تعقیب د قانون له مخې د توقیف ایجاد وکړي، مسئول مأمور مکلف دی چې له موضوع څخه یې له څنډه نوموړې جرگې ته خبر

و تصویب آنرا حاصل نماید.

اگر اتهام در هنگام تعطیل شورا صورت بگیرد اجازه گرفتاری یا توقیف از هیئت اداری مجلس مربوط حاصل می گردد و موضوع به نخستین جلسه مجلس مذکور جهت اخذ تصمیم ارائه می شود.

ماده یکصد و سوم

وزرا می توانند در جلسات هر یک از دو مجلس شورای ملی اشتراک ورزند.

هر مجلس شورای ملی می تواند حضور وزرا را در جلسه خود مطالبه کند.

ماده یکصد و چهارم

هر دو مجلس شورای ملی در وقت واحد به صورت جداگانه جلسه می کنند.

جلسات هر دو مجلس در موارد ذیل می تواند بطور مشترک دایر شود:

۱. در مواقعی که دوره تقنینیه یا اجلاس سالانه از طرف رئیس جمهور افتتاح می گردد.

۲. در صورتیکه رئیس جمهور ضروری تشخیص دهد.

رئیس ولسی جرگه از جلسات مشترک شورای ملی ریاست می نماید.

ماده یکصد و پنجم

جلسات شورای ملی علنی می باشد مگر اینکه رئیس مجلس یا حد اقل ده نفر از اعضای شورای ملی سری بودن آنرا در خواست نمایند و مجلس این در خواست را بپذیرد.

هیچ شخصی نمی تواند عفاً به مقر شورای ملی داخل شود.

ورکری او دهفته تصویب ترلاسه کړي.

که اتهام د شوری د رخصتی په وخت کې رامنځ ته شي، د نیولو او توقیف اجازه د مربوطې جرګې له ادارې هیئت څخه ترلاسه کړي او موضوع د نوموړې جرګې لومړنۍ غونډې ته د تصمیم نیولو لپاره وړاندې کړي.

یو سلو دریمه ماده

وزیران کولای شي د ملي شوری له دوو جرګو څخه په هره یوه کې گډون وکړي.

د ملي شوری هره جرګه کولای شي خپلې غونډې ته د وزیرانو د حاضرېدو غوښتنه وکړي.

یو سلو څلورمه ماده

د ملي شوری دواړې جرګې په عین وخت کې، بیل بیل مجلسونه کوي.

د دواړو جرګو گډې غونډې په لاندې حالاتو کې جوړېدلای شي:

۱. په هغه وخت کې چې تقنینیه دوره یا کلنۍ غونډه د جمهور رئیس له خوا پرانیستل کړي.

۲. په هغه حالاتو کې چې جمهور رئیس یې ضروري تشخیص کړي.

د ولسي جرګې رئیس د ملي شوری د گډو غونډو مشري کوي.

یو سلو پنځمه ماده

د ملي شوری غونډې علني دي، مگر دا چې د مجلس رئیس یا لږ تر لږه د ملي شوری لس تنه غړي یې د سری تسوب پیشنهاد وکړي او جرګه دا پیشنهاد ونه مني.

هیڅوک نشي کولای چې په زور د ملي شوری ودانۍ ته ننوزي.

یو سلوشپرمه ماده

د ملي شوری د هر مجلس نصاب د رای اخیستلو په وخت کې د غړو د اکثریت په حضور سره بشپړې او تصمیمونه یې د حاضر و غړو د رایو په اکثریت نیول کېږي، مگر په هغو مواردو کې چې دې اساسي قانون بل ډول تصریح کړی وي.

یوسلو اوومه ماده

ملي شوری په هر کال کې دوې عادي غونډې دایروي. د ملي شوری د دواړو جرگو د غونډو د کار موده په هر کال کې نه میاشتي ده. د اړتیا په وخت کې شوری کولای شي دا موده اوږده کړي. د رخصتو په ورځو کې د ملي شوری فوق العاده غونډې د جمهور رئیس په امر دایرېدای شي.

یوسلو اتمه ماده

د ملي شوری د غړي د مړینې، استعفی او عزل یا د داسې دائمی معلولېدو او معیوبېدو په صورت کې چې په دائمی توګه د وظیفې د اجراء خنډ شي، د پاتې تقنینیه دورې لپاره د نوي استازي تعیین د قانون له حکمونو سره سم ترسره کېږي. د ملي شوری د غړيو د حاضرېدو یا نه راتلو سره مربوطې چارې د داخلي وظایفو په اصولو کې تنظیمېږي.

یوسلو نهمه ماده

د تقنینیه دورې په وروستني یوکال کې د انتخاباتو دقانون د بدلېدو پیشنهاد د ملي شوری د کار په لست کې نشي نیول کېدلای.

ماده یکصدو ششم

نصاب هریک از دو مجلس شورای ملی هنگام رأی گیری با حضور اکثریت اعضا تکمیل می گردد و تصامیم آن با اکثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ می شود، مگر در مواردی که این قانون اساسی طور دیگری تصریح نموده باشد.

ماده یکصدو هفتم

شورای ملی در هر سال دو اجلاس عادی دایر می کند. مدت کار هر دو اجلاس شوری در هر سال نه ماه می باشد. در صورت ایجاب، شوری می تواند این مدت را تمديد کند. جلسات فوق العاده شوری در ایام تعطیل به امر رئیس جمهور دایر شده می تواند.

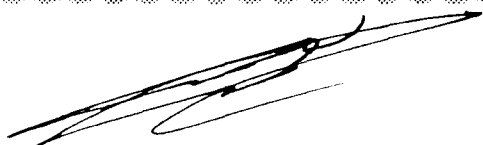
ماده یکصدو هشتم

در حالات وفات، استعفاء و عزل عضو شورای ملی و یا معلولیت یا معیوبیتی که بطور دایم مانع اجرای وظیفه گردد، تعیین نماینده جدید برای مدت باقی مانده دوره تقنینیه، مطابق به احکام قانون صورت میگیرد.

امور مربوط به حضور و غیاب اعضای شورا ی ملی در اصول وظایف داخلی تنظیم می گردد.

ماده یکصدونهم

پیشنهاد تعدیل قانون انتخابات در يك سال اخير دوره تقنینیه در فهرست کار شورای ملی داخل شده نمی تواند.

غړيو په اكثريت سره بشپړېږي.

د لويې جرگې تصميمونه، له هغو مواردو پرته چې په دې اساسي قانون كې صريحاً ذكر شوي، د ټولو غړيو د رايو په اكثريت، نيول كېږي.

اكثريت اعضا تكميل مي كړد.

تصميم لويه جرگه، جز در مواردی كه در این قانون اساسی صریحاً ذكر كړدیده، با اكثريت ارای كل اعضا اتخاذ می كړد.

يوسلو خور لسمه ماده

د لويې جرگې بحثونه علني دي، مگر دا چې د غړيو څلورمه برخه يې د سريت غوښتنه وكړي او لويه جرگه دا غوښتنه ومني.

ماده يكصد و چهاردهم

مباحثات لويه جرگه علنی می باشد مگر اينكه يك ربع اعضا سري بودن آنرا در خواست نمايند ولويه جرگه این درخواست را بپذيرد.

يوسلو پنځلسمه ماده

د لويې جرگې د جريان په وخت كې د دې اساسي قانون (د يوسلو يويمې) او (يوسلو دويمې) مادو مندرج احكام دهغي د غړيو په باب تطبيقېږي.

ماده يكصد و پانزدهم

در هنگام دایر بودن لويه جرگه احكام مندرج مواد يكصدويكم ويكصدودوم این قانون اساسی در مورد اعضای آن تطبيق می كړد.

اووم فصل

قضاء

يوسلو شپاړسمه ماده

قضائيه قوه د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت خپلواک رکن دی.

قضائيه قوه له يوې سترې محکمې، داستيناف له محکمو او ابتدائيه محکمو څخه جوړه ده چې تشکيلات او واکونه يې د قانون له ليارې تنظيمېږي.

ستره محکمه د سترقضايي اورگان په توگه د افغانستان د اسلامي جمهوريت د قضايي قوې په سر کې ده.

ماده يكصد و شانزدهم

قوه قضائيه رکن مستقل دولت جمهوري اسلامي افغانستان می باشد.

قوه قضائيه مرکب است از یک ستره محکمه محاکم استيناف و محاکم ابتدائيه که تشکيلات و صلاحيت آنها توسط قانون تنظيم می كړد.

ستره محکمه به حيث عالیترين ارگان قضائى در رأس قوه قضائيه جمهوري اسلامي افغانستان قرار دارد.

يو سلو اوه لسمه ماده

ستره محکمه نهه تنه غړي لري چې د جمهور رئيس له خوا

ماده يكصد و هفدهم

ستره محکمه مرکب است از نه عضوه از طرف

د ولسی جرگې په تایید او ددې اساسي قانون د (پنځوسمې) رئیس جمهور با تأیید ولسی جرگه وبارعایت احکام مادي د وروستی فقرې او د (یوسلو اتلسمې) مادي د حکمونو په رعایت د لسو کلونو لپاره ټاکل کېږي. د غړيو ټاکل د دوهم ځل لپاره جواز نه لري. جمهور رئیس د سترې محکمې یو غړی د سترې محکمې د رئیس په توگه ټاکي. د سترې محکمې غړي ددې اساسي قانون په (یوسلو اوه وېشتمې) مادي کې له راغلي حالت پرته، د خدمت د دورې تر پای پورې له خپلو وظیفو څخه نه عزلېږي.

ماده یکصدو هجدهم

عضو ستره محکمه باید واجد شرایط ذیل باشد:

۱. سن رئیس و اعضا درحین تعیین ازچهل سال کمتر نباشد.
۲. تبعه افغانستان باشد.
۳. در علوم حقوقی ویا فقهی تحصیلات عالی ودر نظام قضائی افغانستان تخصص و تجربه کافی داشته باشد.
۴. دارای حسن سیرت و شهرت نیک باشد.
۵. از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت ویا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.
۶. درحال تصدی وظیفه در هیچ حزب سیاسی عضویت نداشته باشد.

ماده یکصدونزددهم

اعضای ستره محکمه قبل از اشغال وظیفه، حلف آتی را درحضور رئیس جمهور بجا می آورند:

بسم الله الرحمن الرحيم

" بنام خداوند بزرگ ﷻ سوگند یاد می کنم که حق

یوسلو اتلسمه ماده

د سترې محکمې غړی باید لاندیني شرایط ولري:

۱. د ټاکلو په وخت کې د رئیس او غړو عمر ترخلوبېستو کلو لږ نه وي.
۲. د افغانستان تبعه وي.
۳. په حقوقي یا فقهی علومو کې لوړې زده کړې او دافغانستان په قضایي نظام کې تخصص او کافی تجربه ولري.
۴. د ښه سیرت او ښک شهرت لرونکی وي.
۵. د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو او جنایت په ارتکاب محکوم نه وي او یا له مدني حقوقو محروم شوی نه وي.
۶. د وظیفې د تصدی په وخت کې په هیڅ سیاسي گوند کې غړیتوب ونه لري.

یو سلو نولسمه ماده

د سترې محکمې غړې د وظیفې ترپیل مخکې، د جمهور رئیس په وړاندې دا لوړه کوي:

بسم الله الرحمن الرحيم

" د لوی خدای ﷻ په نامه لوړه کوم چې د اسلام د

و عدالت را برطبق احکام دین مقس اسلام
نصوص این قانون وسایر قوانین افغانستان
تأمین نموده، وظیفه قضاء را باکمال امانت صداقت
و بی طرفی اجرا نماید".

ماده یکصد و بیستم

صلاحیت قوه قضائیه شامل رسیدگی به تمام دعوی
ای است که از طرف اشخاص حقیقی یا حکمی به
شمول دولت به حیث مدعی یا مدعی علیه در پیشگاه
محکمه مطابق به احکام قانون اقامه شود.

ماده یکصد و بیست و یکم

ستره محکمه مطابقت قوانین، فرامین تقنینی،
معاهدات بین الدول و میثاق های بین المللی را با
قانون اساسی، صرف بر اساس تقاضای حکومت و یا
محاکم بررسی و قرار لازم را در مورد صادر می کند.
ستره محکمه صلاحیت دارد قانون اساسی، قوانین و
فرامین تقنینی را تفسیر نماید.

ماده یکصد و بیست و دوم

هیچ قانون نمی تواند در هیچ حالت، قضیه یا
ساحه ای را از دایره صلاحیت قوه قضائیه به
نحوی که در این فصل تحدید شده، خارج بسازد به
مقام دیگر تفویض کند.
این حکم مانع تشکیل محاکم خاص مندرج مواد
شصت و نهم، هفتاد و هشتم و یکصد و بیست و هفتم
این قانون اساسی و محاکم عسکری نمی گردد.
تشکیل و صلاحیت این نوع محاکم توسط قانون
تنظیم می گردد.

سیاحتی دین له احکامو، به دی اساسی قانون او نورو
قوانینو کی له راغلر نصوصو سره سم حق او عدالت
تأمین او دفعاء وظیفه په بشپړ امانت، صداقت او بی
طرفی اجراء کړم".

یوسلو شلمه ماده

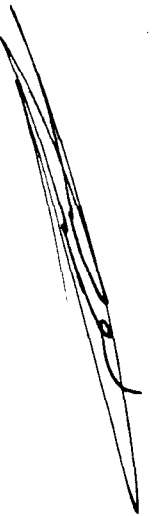
د قضای قوې صلاحیت د ټولو هغو دعوو غور ته
شاملېږي، چې د دولت په شمول د حقیقی یا حکمی
اشخاصو له خوا د مدعی یا مدعی علیه په حیث د قانون
له حکمونو سره سم د محکمې په وړاندې اقامه شي.

یوسلو یو ویشتمه ماده

ستره محکمه یوازې د حکومت اویا د محکمو د
غوښتنې پر اساس له اساسی قانون سره د قوانینو، تقنینی
فرمانونو بین الدول معاهدو او بین المللی میثاقونو مطابقت
څېړي او په باره کې وړ قرار صادروي.
ستره محکمه د اساسی قانون، د قوانینو او د تقنینی
فرمانونو د تفسیر واک لري.

یوسلو دوه ویشتمه ماده

هیڅ قانون نشي کولای په هېڅ حال کې، کومه قضیه یا
ساحه څرنگه چې په دې فصل کې مشخص شوي د
قضای قوې له صلاحیت څخه وباسي او بل مقام ته یې
وسپاري.
دا حکم د هغو خاصو محکمو چې ددې اساسی قانون په
(نهمه شپېټې - اته اويايي او یوسلو اوه ویشتمې) موادو
کې راغلي او د نظامی محکمو د تشکیل مخه نه نیسي.
د دې ډول محکمو تشکیل او صلاحیت د قانون
له لپارې تنظیمېږي.

یوسلو در ویشتمه ماده

ددې اساسي قانون دحکمونو په رعایت د محکمو په تشکیل، صلاحیت او اجراآتو پورې مربوطه قواعد او په قاضیانو پورې مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

ماده یکصدو بیست وسوم

بارعایت احکام این قانون اساسی قواعد مربوط به تشکیل، صلاحیت و اجراآت محاکم و امور مربوط به قضات توسط قانون تنظیم می گردد.

یوسلو خلیرویشتمه ماده

د قضایی قوې د مامورینو او نورو اداري کارکوونکو په برخه کې، د دولت د مامورینو او نورو اداري کارکوونکو د مربوطو قوانینو حکمونه نافذ دي خو تقرر، انفکاک، ترفیع، تقاعد، مجازات او مکافات یې د سترې محکمې له خوا له قانون سره سم تر سره کېږي.

ماده یکصدو بیست و چهارم

درمورد مأمورین وسایر کارکنان اداری قوه قضائیه احکام قوانین مربوط به مأمورین وسایر کارکنان اداری دولت نافذ می باشد ولی تقرر، انفکاک، ترفیع تقاعد، مجازات و مکافات شان توسط ستره محکمه مطابق به احکام قانون صورت می گیرد.

یوسلو پنځه ویشتمه ماده

د قضایی قوې بودجه دحکومت په مشوره د سترې محکمې له خوا ترتیبېږي اود دولت د بودجې د یوې برخې په توگه دحکومت له خوا ملي شوری ته وړاندې کېږي. د قضایی قوې د بودجې تطبیق د سترې محکمې خپل صلاحیت دی.

ماده یکصدو بیست و پنجم

بودجه قوه قضائیه به مشوره حکومت از طرف ستره محکمه ترتیب گردیده و به حیث جزء بودجه دولت، توسط حکومت به شورای ملی تقدیم می شود. تطبیق بودجه قوه قضائیه از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

یوسلو شپږ ویشتمه ماده

د سترې محکمې غړي، د خدمت د دورې ترسره رسېدو وروسته، د پاتې ژوند په اوږدو کې د خدمت د دورې له مالي حقوقو څخه برخمن کېږي، په دې شرط چې په دولتي اوسياسي چارو بوخت نشي.

ماده یکصدو بیست و ششم

اعضای ستره محکمه بعد از ختم دوره خدمت برای بقیه مدت حیات از حقوق مالی دوره خدمت مستفیدی شوند مشروط بر اینکه به مشاغل دولتی و سیاسی اشتغال نوززند.

یوسلو اووه ویشتمه ماده

که چېرې د ولسي جرگې تر درېمې برخې زیات غړي، د سترې محکمې د رئیس یا غړو محاکمه د وظیفوي جرم یا د جنایت د ارتکاب په اساس وغواړي او ولسي جرگه دا غوښتنه د ټولو غړيو له دريو برخو څخه

ماده یکصدو بیست و هفتم

هرگاه بیش از یک ثلث اعضای ولسی جرگه محاکمه رئیس یا عضو ستره محکمه را بر اساس اتهام به جرم ناشی از اجرای وظیفه یا ارتکاب جنایت تقاضا نماید و ولسی جرگه این تقاضا را با اکثریت دوثلث کل

اعضا تصویب کند، متهم از وظیفه عزل و موضوع به محکمه خاص محول می‌گردد.

تشکیل محکمه و طرز العمل محاکمه توسط قانون تنظیم می‌گردد.

ماده یکصد و بیست و هشتم

در محاکم افغانستان، محاکمه بصورت علنی دایر می‌گردد و هر شخص حق دارد با رعایت احکام قانون در آن حضور یابد.

محکمه می‌تواند در حالاتی که در قانون تصریح گردیده و یا سری بودن محاکمه ضروری تشخیص گردد، جلسات سری دایر کند ولی اعلام حکم باید به هر حال علنی باشد.

ماده یکصد و بیست و نهم

محکمه مکلف است اسباب حکمی را که صادر می‌نماید، در فیصله ذکر کند.

تمام فیصله های قطعی محاکم واجب التعمیل است مگر در حالت حکم به مرگ شخص که مشروط به منظوری رئیس جمهور می‌باشد.

ماده یکصد و سی ام

محاکم در قضایای مورد رسیدگی، احکام این قانون اساسی و سایر قوانین را تطبیق می‌کنند.

هر گاه برای قضیه یی از قضایای مورد رسیدگی در قانون اساسی و سایر قوانین، حکمی موجود نباشد، محاکم به پیروی از احکام فقه حنفی و در داخل حدودی که این قانون اساسی وضع نموده، قضیه را به نحوی حل و فصل می‌نمایند که عدالت را به بهترین وجه تأمین نماید.

دوو برخو په اکثریت تصویب کړي، متهم له دندې څخه عزل او موضوع خاصې محکمې ته سپارل کېږي.

د محکمې تشکیل او د محاکمې طرز العمل د قانون په وسیله تنظیمېږي.

یو سلو اته وپشتمه ماده

د افغانستان په محکمو کې محاکمه په علني ډول دایرېږي او هر څوک حق لري د قانون له حکمونو سره سم په هغې کې گډون وکړي.

محکمه کولای شي په داسې حالاتو کې چې په قانون کې څرگند شوي یا د محاکمې سري توب ضروري وگنل شي، سري غونډې دایرې کړي خو د حکم اعلان باید علني وي.

یو سلو نهه وپشتمه ماده

محکمه مکلفه ده د خپل صادر کړي حکم اسباب په فیصله کې ذکر کړي.

د محکمو د ټولو قطعی فیصلو عملي کول واجب دي خو د یوشخص د وژلو د حکم په حالت کې د جمهور رئیس منظوري شرط ده.

یو سلو دېرشمه ماده

محکمې تر غور لاندې قضایاوو کې ددې اساسي قانون او نورو قوانینو حکمونه تطبیقوي.

که چېرې د غور لاندې قضایاوو له جملې څخه د کومې قضیې لپاره په اساسي قانون او نورو قوانینو کې حکم موجود نه وي، محکمه د حنفی فقهې د احکامو له مخې او په هغو حدودو کې دننه چې دې اساسي قانون ټاکلي، قضیه په داسې ډول حل او فصل کوي چې عدالت په ډېره ښه توگه تأمین کړي.

ماده یکصدوسی ویکم

محاکم برای اهل تشیع، در قضایای مربوط به احوال شخصی، احکام مذهب تشیع را مطابق به احکام قانون تطبیق می نمایند.

در سایر دعاوی نیز اگر در این قانون اساسی و قوانین دیگر حکمی موجود نباشد و طرفین دعوا از اهل تشیع باشند، محاکم قضیه را مطابق به احکام این مذهب حل و فصل می نمایند.

ماده یکصدوسی و دوم

قضات به پیشنهاد ستره محکمه و منظوری رئیس جمهور تعیین می گردند.

تقرر، تبیل، ترفیع، مؤاخذه و پیشنهاد تقاعد قضات مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

ستره محکمه بمنظور تنظیم بهتر امور اجرایی و قضایی و تأمین اصلاحات لازم، امریت عمومی اداری قوه قضائیه را تأسیس می نماید.

ماده یکصدوسی و سوم

هرگاه قاضی به ارتکاب جنایت متهم شود، ستره محکمه مطابق به احکام قانون به حالت قاضی رسیدگی نموده، پس از استماع دفاع او، در صورتیکه ستره محکمه اتهام را وارد بداند پیشنهاد عزلش را به رئیس جمهور تقدیم و با منظوری آن از طرف رئیس جمهور، قاضی متهم از وظیفه معزول و مطابق به احکام قانون مجازات می شود.

یو سلو یو دیرشمه ماده

محکمی د اهل تشیع لباره به شخصیه احوال پوری مربوط قضایا و کی د تشیع د مذهب حکومت د قانون له احکامو سره سم تطبیقوی.

په نورو دعوو کی هم که په دې اساسی قانون یا نورو قوانینو کی حکم موجود نه وی او ددعوا دواړي خواړي له اهل تشیع وی، محکمی قضیه ددې مذهب له حکومتو سره سم حل او فصل کوی.

یو سلو دوه دیرشمه ماده

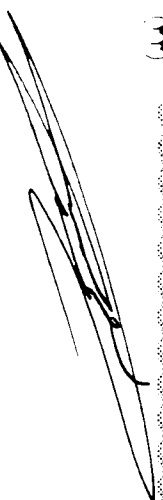
قاضیان د ستری محکمی په پیشنهاد او د جمهور رئیس په منظوری-یا کل کبری.

د قاضیانو مقرری، تبدیلی، ترفیع، مواخذه او د تقاعد پیشنهاد د قانون له حکومتو سره سم د ستری محکمی صلاحیت دی.

ستره محکمه د اجرای او قضایی چارو د بنه تنظیم او د لازمو اصلاحاتو د تأمین لپاره، د قضایه قوی، عمومی اداری امریت تأسیسوی.

یو سلو دري دیرشمه ماده

که چیری قاضی د جنایت په ارتکاب متهم شی. ستره محکمه د قانون له حکومتو سره سم د قاضی پرحالت غور کوی. که چیری ستره محکمه دده د دفاع تر اړهلو وروسته اتهام وارد ویولی جمهور رئیس ته یی د عزل پیشنهاد کوی او د جمهور رئیس له خوا تر منل کېدو وروسته متهم قاضی د جمهور رئیس په منظوری له دندې څخه عزل او د قانون له حکومتو سره سم اجرا ورکوله کبری.

یوسلوڅلور دیرشمه ماده

د جرمونو کشف د پولیس په وسیله او د جرمونو تحقیق او په محکمه کې پرمتهم باندې د دعوا اقامه د څارنوالی له خوا، د قانون له احکامو سره سم کېږي.

څارنوالی د اجرائیه قوې برخه ده او په خپلو اجراآتو کې استقلال لري.

د څارنوالی تشکیل، صلاحیت او د اجراآتو څرنګوالی د قانون له ليارې تنظیمېږي.

د وسله والو ځواکونو، پولیسو او د ملی امنیت کارکوونکو د وظیفوي جرمونو کشف او تحقیق د خاص قانون له ليارې تنظیمېږي.

ماده یکصدوسی و چهارم

کشف جرایم، توسط پولیس و تحقیق جرایم و اقامه دعوا علیه متهم در محکمه، از طرف حار څارنوالی مطابق به احکام قانون صورت می گیرد.

څارنوالی جزء قوه اجرائیه و در اجراآت خود مستقل می باشد.

تشکیل، صلاحیت و طرز فعالیت حارن څارنوالی توسط قانون تنظیم می گردد.

کشف و تحقیق جرایم و وظیفوي منسوبین قوای مسلح، پولیس و موظفین امنیت ملی توسط قانون خاص تنظیم می گردد.

یو سلونڅه دیرشمه ماده

که د دعوی لوری په هغه ژبه چې محاکمه پرې کېږي ونه پوهېږي، د قضیې پر موادو او اسنادو باندې د اطلاع او په محکمه کې په خپله مورنۍ ژبه د خبرو کولو حق د ترجمان پواسطه ورته تامینېږي.

ماده یکصدوسی و پنجم

اگر طرف دعوا زبانی را که محاکمه توسط آن صورت می گیرد نداند، حق اطلاع به مواد و اسناد قضیه و صحبت در محکمه به زبان مادری توسط ترجمان برایش تأمین می گردد.

اتم فصل

اداره

یو سلوشپږ دیرشمه ماده

د افغانستان د اسلامي جمهوریت اداره د مرکزي ادارې او محلي اداراتو د واحدونو پر اساس له قانون سره سم تنظیمېږي.

مرکزي اداره پرځینو اداري واحدونو وېشل کېږي چې د هرې یوې په سر کې یو وزیر وي.

د محلي ادارې واحد ولایت دی. د ولایتونو او مربوطه ادارو شمېر، ساحه، برخې او تشکیلات د نفوسو د شمېر، ټولنیزې او اقتصادي وضعې او جغرافیایي موقعیت پر اساس د قانون له ليارې تنظیمېږي.

فصل هشتم

اداره

ماده یکصدوسی و ششم

اداره جمهوری اسلامی افغانستان برا ساس واحد های اداره مرکزی و ادارات محلی طبق قانون تنظیم می گردد.

اداره مرکزی به یک عده واحد های اداری منقسم می گردد که در رأس هر کدام یک نفر وزیر قرار دارد.

واحد اداره محلی ولایت است. تعداد، ساحه اجز او تشکیلات ولایات و ادارات مربوط، بر اساس تعداد نفوس، وضع اجتماعی و اقتصادی و موقعیت جغرافیایی توسط قانون تنظیم می گردد.

یوسلو اووه دیرشمه ماده

حکومت د مرکزیت د اصل په ساتلو سره د اقتصادي، ټولنيزو او فرهنگي چارو دگړندي کولو، ښه والی او د ملي ژوند په پرمختگ کې د خلکو د لازياتې ونډې اخيستلو په منظور، لازم صلاحيتونه د قانون له حکمونو سره سم محلی ادارې ته سپاري.

یوسلو اته دیرشمه ماده

په هر ولایت کې یوه ولایتي جرگه جوړېږي. د ولایتي جرگې غړي له قانون سره سم د نفوسو په تناسب، د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو ټاکنو له مخې د ولایت د اوسېدونکو له خوا د څلورو کلونو لپاره ټاکل کېږي. ولایتي جرگه له خپلو غړيو څخه یو تن د رئیس په توگه ټاکي.

یوسلوننه دیرشمه ماده

ولایتي جرگه د دولت د پرمختیایي اهدافو اود ولایت د چارو د ښه کېدو په تأمینولو کې لکه څنگه چې په قوانینو کې څرگنده شوې، برخه اخلي او په ولایت پورې د مربوطو چارو په باب، مشوره ورکوي. ولایتي جرگه خپلې دندې د ولایت د ادارې په مرسته، سرته رسوي.

یوسلو څلوېښتمه ماده

د محلی ادارې د چارو دسمون او په هغې کې د خلکو د فعالې ونډې اخيستو د تأمین په مقصد، په ولسوالیو او کلیو کې د قانون له حکمونو سره سم جرگې جوړېږي. ددې جرگو غړي د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو ټاکنو له مخې د سیمې د اوسېدونکو له خوا د دريو

ماده یکصدوسی و هفتم

حکومت با حفظ اصل مرکزیت به منظور تسریع و بهبود امور اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و سهم گیری هرچه بیشتر مردم در انکشاف حیات ملی، صلاحیتهای لازم را مطابق به احکام قانون، به اداره محلی تفویض می نماید.

ماده یکصدوسی هشتم

در هر ولایت یک شورای ولایتی تشکیل می شود. اعضای شورای ولایتی طبق قانون به تناسب نفوس، با انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم از طرف ساکنین ولایت برای مدت چهار سال انتخاب می گردند. شورای ولایتی یک نفر از اعضای خود را به حیث رئیس انتخاب می نماید.

ماده یکصدوسی ونهم

شورای ولایتی در تأمین اهداف انکشافی دولت و بهبود امور ولایت به نحوی که در قوانین تصریح می گردد، سهم گرفته، درمسایل مربوط به ولایت مشوره می دهد. شورای ولایتی وظایف خود را با همکاری اداره ولایت اجرا می نماید.

ماده یکصدوچهل

برای تنظیم امور و تأمین اشتراک فعال مردم در اداره محلی، در ولسوالی ها و قریه ها مطابق به احکام قانون، شورا ها تشکیل می گردد. اعضای این شوراها با انتخابات آزاد، عمومی سری و مستقیم از طرف ساکنین محل برای مدت سه

کلونو لپاره ټاکل کېږي.

په محلي جرگو کې د کوچيانو گډون د قانون له حکمونو سره سم تنظيمېږي.

سال انتخاب می شونډ.

سهم گیری کوچیان در شورا های محلی مطابق به احکام قانون تنظیم می گردد.

یوسلو یوڅلو پښتمه ماده

د ښاري چارو د ادارې لپاره ښاروالی تشکیلېږي. ښاروال او د ښاري مجلسونو غړي د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو انتخاباتو له لارې انتخابېږي. په ښاروالیو پورې مربوطې چارې د قانون له لپارې تنظيمېږي.

ماده یکصدوچهل ویکم

برای اداره امور شهری، شاروالی تشکیل می شود. شاروال و اعضای مجالس شاروالی از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سرّی و مستقیم انتخاب می شوند. امور مربوط به شاروالیها توسط قانون تنظیم می گردد.

یوسلو دوڅلو پښتمه ماده

دولت ددې اساسی قانون د حکمونو د تعميل او د مندرجو ارزښتونو د تأمین لپاره لازمی اداري جوړوي.

ماده یکصدوچهل دوم

دولت به مقصد تعميل احکام و تأمین ارزشهای مندرج این قانون اساسی ادارات لازم را تشکیل می نماید.

نهم فصل

اضطراري حالت

یوسلو دري څلو پښتمه ماده

که دجگرې، دجگرې د خطر، وخیم اغتشاش او طبیعي آفاتو او یا ورته حالت له امله د خپلواکۍ او ملي ژوند ساتنه له هغه بهیر څخه چې په اساسي قانون کې ټاکل شوی، ناشونې وگرځي د جمهور رئیس له خوا د ملي شوری په تأیید د هېواد په ټولو او یا ځینې برخو کې اضطراري حالت اعلانېږي.

که اضطراري حالت تر دوو مېاشتو زیات دوام ومومي د هغه د اوږدولو لپاره د ملي شوری موافقه شرط ده.

ماده یکصدوچهل وسوم

هرگاه به علت جنگ، خطر جنگ، اغتشاش وخیم آفات طبیعی ویا حالت مماثلی که حفظ استقلال و حیات ملی از مجرای که در قانون اساسی تعیین شده، نا ممکن گردد، حالت اضطرار از طرف رئیس جمهور با تأیید شورای ملی در تمام یا بعضی از ساحات کشور اعلان می شود.

هرگاه حالت اضطرار بیش از دو ماه دوام نماید برای تمدید آن موافقت شورای ملی شرط است.

فصل نهم

حالت اضطرار

یو سلو څلور څلو پښتمه ماده

په اضطراري حالت کې جمهور رئیس کولای شي د ملي شوری او د سترې محکمې له رئیسانو سره په مشوره د ملي شوری ځینې صلاحیتونه حکومت ته انتقال کړي.

یوسلو پنځه څلو پښتمه ماده

په اضطراري حالت کې جمهور رئیس کولای شي چې د ملي شوری، د سترې محکمې د رئیسانو تر تأیید وروسته د اساسي قانون لاندیني حکمونه وځنډوي او یا قیود پرې ولگوي:

۱. د اووه وېشتمې مادې دویمه فقره.
۲. شپږ دېرشمه ماده.
۳. د اووه دېرشمې مادې دویمه فقره.
۴. د اته دېرشمې مادې دویمه فقره.

یو سلو شپږ څلو پښتمه ماده

د اضطرار په حالت کې اساسي قانون نه تعدیلېږي.

یوسلو اووه څلو پښتمه ماده

که چېرې د جمهوري ریاست دوره او یا دملي شوری تقنیني دوره د اضطرار په حالت کې پای ته ورسېږي، د نویو انتخاباتو تر سره کېدل ځنډېږي او د جمهور رئیس او ملي شوری د غړیو د خدمت موده تر (څلورو) میاشتو پورې، تمدیدېږي.

که اضطراري حالت تر څلورو میاشتو زیات اوږد شي، لویه جرگه د جمهور رئیس له خوا راغوښتله کېږي. د اضطراري حالت تر پای ته رسېدو وروسته، د دوو میاشتو په دننه کې انتخابات ترسره کېږي.

ماده یکصدوچهل وچهارم

در حالت اضطرار رئیس جمهور می تواند به مشوره رؤسای شورای ملی و ستره محکمه، بعضی از صلاحیت های شورای ملی را به حکومت انتقال دهد.

ماده یکصدوچهل وپنجم

در حالت اضطرار، رئیس جمهور می تواند بعد از تأیید روسای شورای ملی و ستره محکمه، تنفیذ احکام ذیل را معطل بسازد و یا بر آن قیودی وضع نماید:

۱. فقره دوم ماده بیست و هفتم.
۲. ماده سی و ششم.
۳. فقره دوم ماده سی و هفتم.
۴. فقره دوم ماده سی و هشتم.

ماده یکصدوچهل و ششم

در حالت اضطرار قانون اساسی تعدیل نمی شود.

ماده یکصدوچهل و هفتم

هر گاه دوره ریاست جمهوری و یا دوره تقنینیه شورای ملی در حالت اضطرار ختم شود، اجرای انتخابات جدید ملتوی گذاشته شده و مدت خدمت رئیس جمهور و اعضای شورای ملی تا چهار ماه تمدید می شود.

هرگاه حالت اضطرار بیش از چهار ماه دوام نماید لویه جرگه از طرف رئیس جمهور دعوت می شود. بعد از ختم حالت اضطرار، در خلال مدت دو ماه انتخابات برگزار می گردد.

ماده یکصدوچهل و هشتم

در ختم حالت اضطرار اقداماتی که بر اساس مواد یکصدوچهل چهار ویکصدوچهل پنج این قانون اساسی به عمل آمده ، بلا فاصله از اعتبار ساقط می گردد.

فصل دهم

تعدیل

ماده یکصدوچهل و نهم

اصل پیروی از احکام دین مقس اسلام و نظام جمهوری تعدیل نمی شود.

تعدیل حقوق اساسی اتباع صرف بمنظور بهبود حقوق آنان مجاز می باشد.

تعدیل دیگر محتویات این قانون اساسی، نظر به تجارب و مقتضیات عصریابارعبایت احکام مندرج مواد شصت و هفتم ویکصدوچهل و ششم این قانون اساسی با پیشنهاد رئیس جمهور یا اکثریت شورای ملی صورت می گیرد.

ماده یکصدوپنجاهم

به منظور اجرای پیشنهاد تعدیل، هیئتی از بین اعضای حکومت، شورای ملی و ستره محکمه به فرمان رئیس جمهور تشکیل گردیده و طرح تعدیل را تهیه می کند.

برای تصویب تعدیل، لویه جرگه بر اساس فرمان رئیس جمهور و مطابق به احکام فصل لویه جرگه دایر می گردند.

هرگاه لویه جرگه با اکثریت دوثلث کل اعضا طرح تعدیل را تصویب کند، بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ می گردد.

یوسلو اته ځلو پښتمه ماده

د اضطراري حالت په پای ته رسیدو سره هغه اقدامات چې ددې اساسي قانون د (یوسلو څلور څلور پښتمې او یوسلو پنځه څلور پښتمې) مادو له مخې شوي، یې له څڼه له اعتباره لوړېږي.

لسم فصل

تعدیل

یوسلو نهه څلو پښتمه ماده

د اسلام د سپېڅلي دین له حکمونو څخه د پیروي اصل او جمهوري نظام نه تعدیلېږي.

د اتباعو د اساسي حقوقو تعدیلول یوازي د هغوی د حقوقو د ښېګڼې په منظور جواز لري.

ددې اساسي قانون د نورو موادو تعدیل د وخت د غوښتنو او تجربو له مخې، ددې اساسي قانون د (اوه نېټېمې او یوسلو شپږ څلور پښتمې) مادو په رعایت سره، د جمهور رئیس یا د ملي ششورې د اکثریت په پیشنهاد کېږي.

یوسلو پنځوسمه ماده

د تعدیل د پیشنهاد لپاره د جمهور رئیس په فرمان د حکومت، ملي شوری، او د سستري محکمي د غړیو له منځه ، یو هیئت جوړېږي او د تعدیل طرح تیاروي.

د تعدیل د تصویب لپاره لویه جرگه، د جمهور رئیس په فرمان او دولتي جرګې د فصل له حکمونو سره سم راغوښتل کېږي.

که لویه جرگه د ټولر غړیو له درېو برخو څخه د دوو برخو په اکثریت د تعدیل طرح تصویب کړي، د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذېږي.

یوولسم فصل

متفرقه حکمونه

یوسلو یو پنخوسمه ماده

جمهور رئیس، د جمهور رئیس مرستیال، وزیران او د سترې محکمې رئیس او غړي د خپلې وظیفې په وخت کې نشي کولای له دولت او اشخاصو سره هېڅ ډول انتفاعی معامله ترسره کړي. هغه معاملې چې د شخصي اړتیاوو د تامین په منظور ترسره کېږي، له دې حکم څخه مستثنی دی.

یوسلو دوه پنخوسمه ماده

جمهور رئیس، د جمهور رئیس مرستیال، وزیران، د ملي شوری او د سترې محکمې، رئیسان او غړي او قاضیان نشي کولای د وظیفې د تصدی په موده کې په نورو مشاغلو لاس پورې کړي.

یوسلو درپنخوسمه ماده

قاضیان، څارنوالان، د وسله والو ځواکونو د پولیسو منصبداران او دملي امنیت کارکوونکی نشي کولی د دندې د تصدی په موده کې په سیاسي گوندونو کې غړیتوب ولري.

یوسلو څلورپنخوسمه ماده

د جمهور رئیس، د جمهور رئیس د مرستیال، وزیرانو او د سترې محکمې د غړو شتمني، د خدمت تر دورې وړاندې او وروسته، د هغه اورگان په وسیله چې قانون یې ټاکي ثبت، خپرل او خپرېږي.

فصل یازدهم

احکام متفرقه

ماده یکصدو پنجاه ویکم

رئیس جمهور، معاون رئیس جمهور، وزرا، رئیس و اعضای ستره محکمه در مدت تصدی وظیفه نمی توانند هیچ معامله انتفاعی را با دولت و اشخاص انجام دهند. معاملاتى که به منظور تأمین نیازمندیهای شخصی انجام یابد، از این امر مستثنی می باشد.

ماده یکصدو پنجاه و دوم

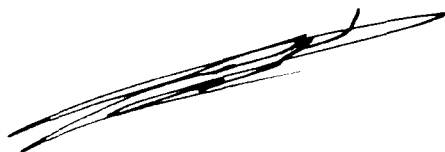
رئیس جمهور، معاون رئیس جمهور، وزرا، رؤسا و اعضای شورای ملی و ستره محکمه و قضات نمی توانند در مدت تصدی وظیفه به مشاغل دیگری اشتغال ورزند.

ماده یکصدو پنجاه و سوم

قضات، څارنوالان، صاحب منصبان قوای مسلح، پولیس و منسوبین امنیت ملی در مدت تصدی وظیفه نمی توانند در احزاب سیاسی عضویت داشته باشند.

ماده یکصدو پنجاه و چهارم

دارایی رئیس جمهور، معاون رئیس جمهور، وزرا و اعضای ستره محکمه، قبل و بعد از دوره خدمت توسط ارگانی که در قانون تعیین می گردد، ثبت رسیدگی و نشر می شود.

ماده یکصدو پنجاه پنجم

برای معلون رئیس جمهور، وزیر، رؤسا و اعضای شورای ملی و ستره محکمه و قضات، مطابق به احکام قانون معاش مناسب تعیین می گردد.

یو سلو پنځه پنځوسمه ماده

د جمهور رئیس مرستیال، وزیرانو، د ملي شوری او دستري محکمي رئیسانو او غړیو ته د قانون له حکمونو سره سم، مناسب معاش ټاکل کېږي.

فصل دوازدهم

احکام انتقالی

دولسم فصل

انتقالی حکمونه

ماده یکصدو پنجاه و ششم

لقب بابای ملت و امتیازاتي که توسط لویه جرگه اضطراری سال ۱۳۸۱ ه ش به اعلیحضرت محمد ظاهرشاه، پادشاه سابق افغانستان اعطا شده است با رعایت احکام این قانون اساسی مادام الحیات برای ایشان محفوظ می باشد.

یوسلو شپږ پنځوسمه ماده

د ملت د بابا لقب او هغه امتیازونه چې د ۱۳۸۱ ه ل کال د اضطراري لړني جرگې له خوا د افغانستان پخواني پاچا اعلیحضرت محمد ظاهرشاه ته ورکړل شوي دي، ددې اساسی قانون له حکمونو په رعایت سره سم د ژوند تر پایه د دوی لپاره محفوظ دي.

ماده یکصدو پنجاه و هفتم

مدت بعد از نفاذ این قانون اساسی تا تاریخ افتتاح شورای ملی دوره انتقال شمرده می شود. دولت انتقالی اسلامی افغانستان در دوره انتقال، وظایف ذیل را انجام میدهد:

یوسلو اوه پنځوسمه ماده

ددې اساسی قانون له نافذیدو څخه د ملي شوری د افتتاح تر نېټې پورې موده د انتقال دوره گڼل کېږي. د افغانستان انتقالی اسلامی دولت د انتقال په دوره کې لاندیني، وظيفي سرته رسوي :

۱. اصدار فرامین تقنینی مربوط به انتخابات ریاست جمهوری، شورای ملی، شوراهای محلی، در مدت شش ماه.

۱. د شپږمياشتو په دننه کې د جمهوري ریاست، ملي شوری او محلي جرگو دانتخاباتو په اړه د تقنینی فرمانونو صادورول.

۲. اصدار فرامین در مورد تشکیلات و صلاحیت محاکم و آغاز کار روی قانون تشکیلات اساسی در خلال مدت کمتر از یکسال.

۲. له یوه کال څخه په کمه موده کې د محکمو دصلاحیتونو او تشکیلاتو او داساسی تشکیلاتو پرقانون باندې د کار پیل په اړه دفرمانونو صادورول.

۳. تشکیل کمیسیون مستقل نظارت بر انتخابات.

۳. د انتخاباتو دخارجي دخپلواک کمیسیون جوړول.

۴. انجام اصلاحات لازم به منظور تنظیم بهتر امور اجرایی و قضایی.

۴. د اجرائي او قضايي چارو د غوره تنظیم په منظور د لازمو اصلاحاتو سرته رسول.

۵. اتخاذ تدابیر لازم جهت آماده ساختن زمینه برای تطبیق احکام این قانون اساسی.

۵. د دې اساسی قانون د برابرولو لپاره لازم تدبیرونه نیول. کي د زميني د برابرولو لپاره لازم تدبیرونه نیول.

یوسلو اته پنخوسمه ماده

لومړنی منتخب جمهور رئیس د انتخاباتو د نتایجو تر اعلان دېرش ورځې وروسته په کار پیل کوي.

د ملی شوری انتخابات د جمهور رئیس له انتخاب څخه وروسته د یوه کال څخه په کمه موده کې دایرېږي. د ملی شوری واکونه د هغه د تاسیس تر مودې پورې ددې اساسي قانون له مخې حکومت ته سپارل کېږي او موقته ستره محکمه د جمهور رئیس په فرمان جوړېږي.

یوسلو نهه پنخوسمه ماده

ملی شوری خپل وظایف او واکونه ددې اساسي قانون د حکمونو له مخې د تاسیس سره سم عملي کوي.

د ملی شوری له لومړنۍ غونډې وروسته د دېرشو ورځو په موده کې حکومت او ستره محکمه ددې اساسي قانون له حکمونو سره سم تشکیلېږي.

د افغانستان د انتقالی اسلامی دولت رئیس تر هغه وخته پورې چې منتخب جمهور رئیس په کار پیل کړی نه وي وظیفه سرته رسوي.

ددې اساسي قانون د یوسلو اووه پنخوسمې مادې د څلورمې فقرې د حکم په رعایت، د دولت اجرائي او قضايي ارگانونه د حکومت او سترې محکمې تر تشکیل پورې خپلو وظایفو ته ادامه ورکوي.

هغه تقنیني فرمانونه چې د موقتي دورې له پیل څخه وروسته نافذ شوي دي د ملی شوری لومړنۍ غونډې ته راجع کېږي.

دا فرامین تر هغه وخته پورې چې د ملی شوری له خوا لغوه شوي نه وي نافذ گڼل کېږي.

ماده یکصدوینجاه و هشتم

اولین رئیس جمهور منتخب سی روز بعد از اعلام نتایج انتخابات مطابق به احکام این قانون اساسی به کار آغاز می کند.

انتخابات شورای ملی در مدت کمتر از یکسال بعد از انتخاب رئیس جمهور دایر می شود. صلاحیت های شورای ملی مندرج این قانون اساسی الی زمان تاسیس آن به حکومت تفویض و ستره محکمه مؤقت بفرمان رئیس جمهور تشکیل می گردد.

ماده یکصدوینجاونهم

شورای ملی وظایف و صلاحیت های خود را به مجرد تاسیس مطابق به احکام این قانون اساسی اعمال می کند.

بعد از دایر شدن اولین جلسه شورای ملی در خلال مدت سی روز حکومت و ستره محکمه مطابق به احکام این قانون اساسی تشکیل می گردد.

رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان تا زمانیکه رئیس جمهور منتخب به کار آغاز کند اجرائی وظیفه می نماید.

ارگانهای اجرائی و قضایی دولت با رعایت حکم فقره چهارم ماده یکصدوینجا وهفتم این قانون اساسی، الی تشکیل حکومت و ستره محکمه به وظایف خود ادامه می دهند.

فرامین تقنینی که از آغاز دوره موقت به بعد نافذ گردیده است به اولین جلسه شورای ملی ارجاع می گردد.

این فرامین تا زمانیکه از طرف شورای ملی لغو نگردیده باشد نافذ می باشد.

يوسلو شپيټمه ماده

دا اساسی قانون د لویې جرگې له تصویب څخه وروسته نافذ او د افغانستان د انتقالی اسلامی دولت د رئیس لخوا توشیح او اعلامېږي.

او په نفاذ سره یې ددې اساسی قانون له حکمونو مغایر قوانین او تقنینی فرمانونه لغوه کېږي.

ماده یکصدوشصتم

این قانون اساسی از تاریخ تصویب لویه جرگه نافذ و از طرف رئیس جمهور دولت انتقالی اسلامی افغانستان توشیح و اعلام می گردد.

و با نفاذ آن قوانین و فرامین تقنینی مغایر احکام این قانون اساسی ملغی مییاشد.

